

HOOVER JADIKUJE ZOPER 'NEVARNOST' SOCIALIZMA

PREDSEDNIK SVARI STAVKARJE, DA NAJ SE OGIBAJO NASILNOSTI

Prava nevarnost v tej deželi je v zločinskem valu legalnega in nelegalnega ropanja. Nova "oljnata slika"

Predsednik Hoover si je izbral King's Mountain Battlefield v S. Carolini blizu Mariona in Gastonije za kraj, kjer se mu je zdelo času primerno posvariti ameriško ljudstvo pred socializmom ter njegovim razboritim bratcem boljševidizmom. Tu so se pred 150 leti spoprijele čete ameriških kolonij z angleškimi četami v borbi za osvoboditev teh kolonij izpod vlade angleškega kralja. Predsednik je govoril o bitki na tem zgodovinskem kraju in naglašal, da se težko priborjeno svoboda, za katero se je bilo treba boriti tolike let z velikimi žrtvami, ne sme izpostaviti nevarnosti "tujih vplivov". Ta mogočna bogata dežela, je naglašal predsednik, nudi vsem enake prilagoditve, in tisti, ki so boljji v dirki, so deležni tudi boljnjih nagrad za svoja prizadevanja. Pod socializmom pa bi morali v dirki ne le začeti vsi ob enem, nego bi morali priteči tudi na cilj vsi hkrati. Nič ne bi bil boljji ne slabši, in nagrad za boljše—z drugimi besedami, za najbolj pridne in podjetne, ne bi bilo.

Nesmiselno tolmačenje socializma

To glupo tolmačenje in opravičevanje kapitalistične uredbe so Hooverju zamerili celo mnogi razumnejši pristaši republikanske in demokratske stranke. Podobno je tolmačil pred leti socializem neki slovenski ameriški urednik, ki je pisal, da kdor ima dva para čevljev, bo moral pod socializmom prepustiti en par drugemu, in če bo imel sedem sob, jih bo moral šest prepustiti šestim drugim.

V svojem kritiziranju socializma in njegovega "nasilnega" brata boljševidizma je Hoover čisto pozabil na nasilni fašizem, katerega prizna povsod, kjer pride na vlado in ameriški kapitalizem mu celo pomaga z milijonskimi posojili.

Blizu kraja, kjer je govoril Hoover o "težko priborjeni svobodi", sta mesta Gastonia in Marion v N. Carolini. Razem teh je na jugu še nekaj drugih, npr. Elizabethtown, Tenn.; povsod tu se strelja delavce po metodi italijanskega fašizma v hrbet.

Nasilna dejanja v svobodni deželi

Kdo se ne spominja, kako je histeričen šerif ukazal streljati svojim ljudem v mirne pikete pred tovarno v Marionu? Stavkarji niso bili člani kake "nasilne" komunistične unije, nego ultrapatriotične A. F. of L. In v Gastoniji, kjer so "svobodoljubni" in "zakonoljubni" Amerikanci streljali ne le meške, nego tudi v ženske — to nikakor ni znak, da ima v tistem kraju "težko priborjena svoboda" kako veljavo. Če bi ne bil predsednik Hoover služabnik kapitalizma, bi ne govoril o nasilnem delavskem gibanju, nego o brutalnosti izkoriščevalcev, ki apele za večji kos kruha duše s kroglijami, vislicami in ječo. Vzlic temu dejstvu je Hoover dejal nemu delavcu, ki je nanj apeliral za več pravičnosti, da naj se stavkarji ogibajo nasilnostim, in vse bo dobro...

Namesto o socialistični nevarnosti bi Hoover lahko govoril o resnični nevarnosti, zapopadena v kriminalnem valu, ki ni socialistična definicija za naraščanje zločinov v tej deželi, nego Hooverjevih pristašev. Uprave skoro vseh mest so zagažene že do vratu v korupcijo. V drugem največjem ameriškem mestu niti župan in njegova žena nista več varna pred roparji, kar dokazuje slučaj, ko je bila okradena pred svojim stanovanjem žena čikaškega župana, ravno tako njen šofer.

Od vsakega dolarja, ki ga plačajo davkoplačevalci direktno in indirektno, gre 40 odstotkov v kanale korupcije, seveda skoro vse po "legalno" umerjenih koritih. Milijone in milijone dolarjev ukradejo lopovi zgoraj, ne da bi se komu skrivili las, medtem ko se pošlje brezposelnega vagabunda, če ukrade kos mesa, kruha, krompir, obleko ali kar že šestkrat za več let v zapor.

Milijone brezposelnih in tisti, ki so odvisni od njihovga zaslužka za preživljanje, strada in prezeba, stotisoči spe v parkih, v kletih in kjerkoli si morejo najti kotichek, predsednik pa govori o "težko priborjeni svobodi", katero ogrožajo "zunanj vplivi" socializma in njegovega nasilnega brata boljševidizma.

Podarjanje prirodnih virov

V Washingtonu skušajo zakriti nov oljni škandal modela Teapot dome; viri petroleja v vrednosti štirideset milijard dolarjev v zapadni Coloradi so po trditvah R. S. Kellyja, ki je bil upravitelj federalnih zemljišč v Coloradu, izročeni v izkoriščanje privatnikom. Kelly ni mogel prenašati tega tatinskega manipuliranja z ljudsko lastnino in je raje resigniral ter povedal kar ve o stvari. V Washingtonu ta škandal skrivajo in največ molče ker so volitve blizu in nočejo, da se bi volilci zanimali še za kaj drugega kot prohibicijo.

Hoover ima mnogo prilike svoja naglašanja o težko priborjeni svobodi uveljaviti v praksi, toda ne z govori, kakršnega je imel v S. Carolini. Ker ni dobil predsedništva v ta namen, tega ne bo storil. Njegova naloga je govoriti za kapitalizem in proti sistemu, ki je uredbi, kakršni služi Hoover, nevaren. Ako hoče ameriško ljudstvo predsednika, ki bo služboval njemu, ga v republikanski ali demokratski stranki ne bo dobilo.

"MIR IN RED" AMERIŠKE LEGIJE V BOSTONU

Letos je imela Ameriška legija, ki jo tvorijo bivši ameriški vojaki v svetovni vojni, svojo običajno letno konvencijo v začetku oktobra v Bostonu. Dne 7. oktobra so imeli parado, ki jo prikazuje gornja slika; bila je polna militarističnega in "patriotičnega" pompa. Ameriška legija je sprejela na konvenciji tudi resolucijo proti "rdečkarjem", in s tem potrdila svoje "načelo", da hoče z vsimi silami varovati "red in mir" ter ameriške institucije. Ali božji mlini meljejo, in so izmleli, da so bivši veterani ter njihovi prijatelji že tekom parade uganjali tak kralval, da je mirno bostonsko prebivalstvo hitelo na varno. Mlade ženske so se še posebno požurile v zavetje. Ves večer so potem razgrajali po ulicah, hotelih in kino teatrih. "Bare", kjer so točili opojne pijače, največ žganje, so si postavili kar na ulicah, ker so bili butlerije prenapolnjene. Mesto je bilo namreč čisto svobodno za Legijo. Prevrčali so avtomobile, zažigali vozove in nosili na ulico opremo iz raznih trgovin ter z njo kurili kresove. Na avto so skozi hotela okna metali stole in drugo ropotijo. Zdravniki niso bili v obvezovanjem ranjenecv v Bostonu še nikoli tako zaposleni kakor zvečer 7. oktobra. Drugi dan je konvencija sprejela resolucijo, s katero je "obsodila vandalizem", ki so ga uganjali razni "hudlumi" na ikodo dogrega imena "mir in red ljubeče Ameriške legije". Kot znano, to ni prvi slučaj posplošnih orgij tekom konvencije ultrapatriotične in protiradikalne Ameriške legije.

Zasenčena konvencija Ameriške Delavske Federacije v Bostonu

Glavni delež pozornosti je dobila Ameriška legija in orgije v času njene konvencije. Predsednikov govor pred delavsko delegacijo ni bil vzpodbuden.

Kadar zboruje zveza angleških unij, piše o razpravah in sklepih njene konvencije časopisje po vsem svetu. O petdesetih rednih konvencijah Ameriške delavske federacije beleži ameriško časopisje le kratke vesti.

V največji industrialni državi na svetu, kjer bi bilo pričakovati mogočne delavske zveze s svetovnim vplivom, obstoji stara American Federation of Labor, katere vpliv na politični in gospodarski razvoj dežele je malenkosten; komaj, da se ga tu in tam upošteva. Zapo-paden je v raznih indorsiranih kandidatih kapitalističnih strank z opravičbo, da naj delavstvo zanje glasuje zato, ker so "delavski prijatelji".

Istočasno kot se je pričela konvencija A. F. of L., je otvorila svojo dvanajsto redno konvencijo tudi Ameriška legija, obe v Bostonu. Svoj glavni stan sta najeli obe v istem hotelu. Z delegati Legije je prišlo 75.000 "veteranov" in njihovih prijateljev za "good time", kakršnega je v velikem obsegu mogoče "uživati" le ob času konvencij veteranov svetovne vojne. Pred leti v St. Louisu so počeli orgije, o katerih je pisalo ne le ameriško, nego tudi časopisje v drugih deželah. V hotelih in v drugih lokalih so s svojim pijanim, razuzdanim veseljačenjem napravili velike škode. Pod vplivom splošne kritike so bile poznejše njihove konvencije manj veseljaške, toda letošnja v Bostonu se je zopet približala oni pred leti. Več o tem je zgoraj pod sliko.

Medtem, ko je časopisje pisalo na prvih straneh o konvenciji Legije, o paradi in tekme-cih za odborniška mesta, je mimogrede omenjalo, da se je predsednik Green izrekel za petdnevni delavnik, da je prvo molitev ob otvoritvi konvencije opravil bostonski kardinal O'Connell, da je konvencijo pozdravil bostonski župan in guverner države Massachusetts, in da je na nji govoril tudi predsednik Hoover, ki je pred tem imel govor na konvenciji Ame-

riške legije. Hoover je naglašal, da se ameriškim delavcem vzlic depresiji in precejšnjem švilu brezposelnih godi boljše kot pa delavcem drugje, in da je storil kolikor je mogel za pospešenje javnih del, sklical je v ta namen konferenco guvernerjev, industrialcev in unij-skih voditeljev, kar je imelo dobre rezultate. Izrekel je zadovoljstvo nad dejstvom, da ni bilo še v nobenem letu tako malo industrialnih bojev kakor letos.

Poročevalec New Leadra piše, da so Hooverjev govor delegatje s težavo prebavili, dasi so konvencija A. F. of L. posebno v povojnih letih postale notorične vsled svoje konservativnosti, kakršna ne bi bila mogoča v nobeni drugi deželi na svetu. Vse bolj živo — bolj od srca, pa je govoril Hoover na konvenciji Ameriške legije.

Znatno znižanje števila brezposelnih na An- gleškem

V Angliji se včas pripeti, da se število brezposelnih tudi zniža. Tak slučaj se je primeril predzadnji teden v sept., ko je bilo število brezposelnih zmanjšano za 36.158 oseb. Zelo je prizadeta tekstilna industrija v Angliji, največ valed indijskega bojkota.

PREDLOG ZA SPRAVO V UMW. NA KONVEN- CIJI A. F. L. ZAVRŽEN

Reorganizirana U. M. W. s sedežem v Springfieldu, Ill., ni poslala zastopstva na konvencijo A. F. of L. v Bostonu, pač pa sporočila svoj prejšnji predlog za spravo v U. M. W., ki vključuje med drugim sledeče pogoje: Od A. F. of L. imenovani računski veščaki naj pregledajo knjige obeh skupin za vso dobo od kar je Lewis predsednik. Skliče naj se skupna konvencija, kateri naj predseduje predsednik A. F. of L. ali kdo drgi, ki ga on pooblasti. Na konvencijo smejo poslati delegate samo lokalni, ki resnično obstoje in ki res plačujejo članarino. Računsko poročilo preglednikov se mora predložiti konvenciji v vseh podrobnostih. Komurkoli se dokaže prisvajanje unijskega denarja, se ga izključi iz unije. Nobeden prizadetih odbornikov obeh skupin ne more več kandidirati v odbor skupne U. M. W.

Poročajo, da je o tem predlogu razpravljala eksekutiva AFL in ga zavrgla, kakor prvotno. Predsednik Green in drugi odborniki so z Lewisom, neglede na posledice.

V Springfieldu pravijo, da jim je čisto vseeno kaj sklenejo pri A. F. of L., kajti računali so že v začetku svoje akcije za reorganizacijo UMW, da bo predsednik Green in ostala eksekutiva vsled tesnih vezi in skupnih grehov takorekoč morala podpreti Lewisa ter njegov odbor proti odboru reorganizirane UMW. Slednja se zanaša, da je na njeni strani idealizem, progresivno stremljenje in da ima pri svojem glasilu American Miner urednika, ki je treniran in sposoben borec za novi unionizem. Zaupajo vase in argumentirajo, da se je tudi Amalgamated Clothing Workers razvila v eno najmočnejših ameriških unij izven A. F. of L. in vzlic boju, ki ga je vodil proti nji Gompers s svojo eksekutivo.

Dognanje, da je policija v zvezi s kriminalci

Velika porota v Chicagu, ki je dolgo preiskovala raketirstvo in druge epizode zločinov v Chicagu, je v enem svojih poročil dne 4. oktobra izjavila, da je policija v veliki meri soodgovorna za kriminalni val vsled svojih zvez z zločinskimi elementi.

Enim je to njeno dognanje bilo morda novica, toda ne socialistom. Le, da ljudje nam niso hoteli verjeti. Če bi, bi se raketirjev in organiziranega kriminalnega vala lahko že davno rešili s tem, da bi pove-rili administracijo mesta socialistom.

Kdo vlada Kanado?

Montreal Herald je dne 9. okt. objavil članek, v katerem pravi, da vlada Kanado 22 kapitalistov. Med njimi so večaroma bankirji, železniški magnatje in nekaj industrialcev. List, ki to priznava, ni socialističen, nego zagovarja obstoje-či kapitalistični sistem.

SOCIALISTIČNI GLASOVI BODO ZELO NARASLI

Strankino ime ostane nespremenjeno. — Dva kluba JSZ. sta bila za spremembo, in dva sta sporočila, da sta proti.

Ako bi socialistična stranka imela sedaj polovico toliko listov, kot jih je imela pred vojno, bi dobila pri volitvah prihodnjega 4. nov. več glasov kot kdaj prej. Tako pa ima velike težkoče priti s socialistično besedo pred mase volilcev, razen tam, kjer je socialistična organizacija močna in gladko funkcionira. Vzlic temu nedostatku pa izgleda, da bodo socialistični glasovi jako narasili.

Svoje kampanje bo socialistična stranka tudi v bodoče vodila pod nespremenjenim imenom, kajti iniciativa lokalna Oakland County v Michiganu, ki je predlagal spremenitev strankinega imena v Independent Labor Party, je dobila zelo malo podpore in ne gre na referendum. Podprl jo je poleg predlagatelja samo en angleški lokal ter dva kluba JSZ., kakor se glasi poročilo iz strankinega urada, namreč klub v Girardu in eden v Clevelandu. Več angleških klubov je sporočilo glavnemu stanu, da so proti iniciativi, in tudi dva kluba JSZ., namreč sheboyganski in klub v Bridgeportu. Ostali so bili proti iniciativi, ne da bi to uradno sporočili. Če ne drugače, se je s tem predlogom doglalo, da je članstvo v ogromni večini za ohranitev sedanjega imena, kar je zdravo znamenje in za bodočnost stranke veliko obetajoče.

"ZVEST SLUŽABNIK"

Mussolinjevi ministri ne smejo biti samostojni ljudje, nego služabniki njegove absolutne volje. Eden teh je Dino Grandi, fašistični zunanji minister, ki je tu na sliki. Zastopa Mussolinija na raznih konferencah in v Genovi, kadar zboruje liga narodov. Storitni ne sme ničesar na svojo odgovornost, zato pa se v Italiji sedaj ne more nihče posameznikov dvigniti kot državnik svetovnega slovesa. Vse je namreč podrejeno volji ter odločitvi ene osebe — "il duceju" v Rimu.

DOPISI

v Proletarcu

tvorijo dober
pregled aktivnosti
v naših naselbinah.

Čitajte jih.

Glasovi iz Našega Gibanja

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

DNE 3. OKTOBRA 1930

Prisotni, Godina, Alesh, Maslach, Zaitz, Tauchar, Lotrich, Vider, Novak, Olip, Margole, Miško, Angeline Tich, tajnik Pogorelec, Molek, Oven, Garden, Rak.

Za predsednika seje izvoljen Godina.

Tajnik Pogorelec pojasni, da je to seja dosedanjih in novih odborov JSZ. Referendum je bil končan 12. sept. Podroben rezultat volitev bo objavljen v posebnih poročilih v listu. V eksekutivo se od slovenske sekcije izvoljeni (po redu števila oddanih glasov), Frank Zaitz, Filip Godina, Frank Alesh, Joško Oven, Fred A. Vider. Glasov pravil je Fr. Zaitz tajnik odbora slovenske sekcije.

Od srbske sekcije sta izvoljena v eksekutivo Peter Kokotovich in Geo. Maslach.

V nadzorni odbor JSZ. sta od slovenske sekcije izvoljena Donald J. Lotrich in Blaž Novak. Srbska sekcija ima v ta odbor izvoliti enega člana.

V nadzorni odbor slovenske sekcije so izvoljeni, Angeline Tich, Frank Udovich in Frank Margole.

V Prosvetni odsek JSZ. so izvoljeni, Ivan Molek, Anton Garden in John Rak.

Za tajnika JSZ. je bil izvoljen Charles Pogorelec.

Se sprejme na znanje; proglasi se pravomočnost novega odbora.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Dopis iz urada Foreign Language Information Service, tikač se gradiva Fraternity, sprejet na znanje; na apel, da bi JSZ. ponovno gromotno pomagala, pa se odgovori, da je nam sedaj to radi finančnih težko nemogoče.

Poročilo tajnika: Od prošle seje sta bila ustanovljena dva nova kluba, in sicer v Poughat Point, O., in v Oglesby, Ill., prvi v 12, in drugi v 20 člani in članicami. Klub v Ohiu je pomagal ustanoviti Jos. Snoy, v Oglesbyju pa so sodelovali člani lasalskega kluba, namreč Fr. Novak, Zevnik, Drzich, Vogrich in drugi.

Napredek v članstvu beleži klub št. 27 v Clevelandu, kjer se si ženske ustanovile poseben odsek; dalje klub v Cone-maugh, Pa., Milwaukee, Wis., oba kluba v Detroitu in klub št. 1 v Chicagu. Tudi klub JSZ. v Sheboyganu, Wis., je postal živahniji.

Dobri izgledi za ustanovitev kluba so na Yukonu, Pa. V tej akciji sodeluje s. Anton Zornik.

Imena novih odborov sem omenil prej. V pojasnilo naj vam navedem, da se je glasovanja udeležilo nad 400 članov in članic, ali blizu 70 odstotkov Zvezinega članstva. Rezultat glasovanja je poslalo 32 klubov. Od treh klubov, katerih članstvo je bilo upravičeno glasovati, nismo prejeli poročila. Odziv, če ga primerjamo z onimi v prošlosti, je bil zelo dober.

Finančno smo, od kar je

Millard banka zaprla vrata, občutno prizadeti. Naša vloga v nji znaša v obeh fondih \$671.95. Ker banka išče od vlagateljev podpise, da puste gotove vsote od svojih vlog v banki nedotaknjene, v slučaju, da se jo ponovno otvori prometu, sem od našega deleža podpisal \$200. Novi čekovni račun smo otvorili sedaj na Lawndale National banki. Proletarcu dolguje Zveza za tisk zapisa VIII. zbora JSZ. še \$250. Zapisnika smo tiskali 4000 izvodov; po nekaj kopij je bilo poslanih vsem organizacijam, ki so v Prosvetni matici.

Iz Waukegana poročajo, da žele govornika za prireditev kluba v nedeljo 12. oktobra. Povabljen je Joško Oven.

Večjega sestanka za pojačanje agitacije med hrvatsko-srbskim delavstvom mi do sedaj še ni bilo mogoče sklicati radi moje odsotnosti, in drugič, ker dela izven Chicaga Peter Kokotovich, čigar prisotnost na takem sestanku je potrebna.

Poročilo tajnika JSZ. se sprejme na znanje.

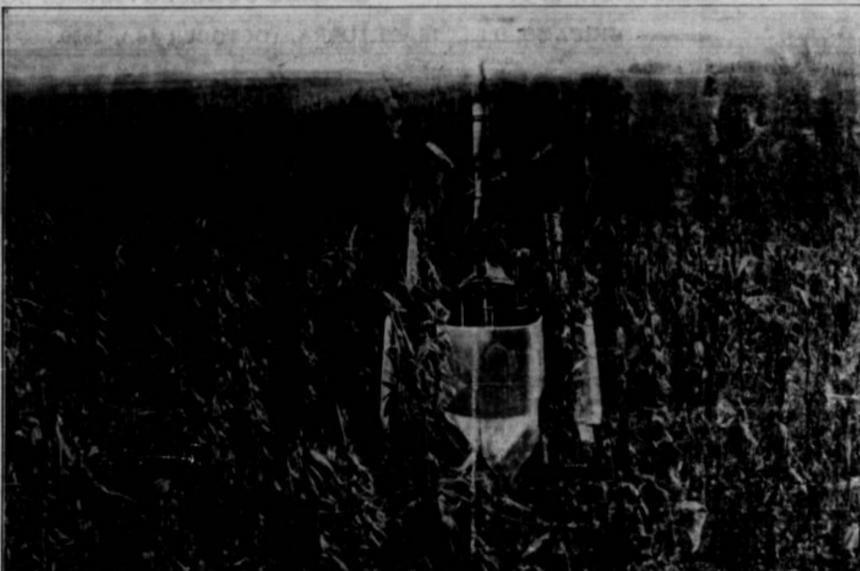
Za nadzorni odbor poda podrobno finančno poročilo JSZ. Blaž Novak. (Op. Več podatkov o podrobnih dohodkih in izdatkih JSZ. je bilo podanih v prejšnjih zapisnikih po 30. juniju, finančno poročilo v celoti pa dobe enkrat na leto klubi in organizacije Prosvetne matice.) Dohodki zveze v prošli polovici leta so znašali \$2.224.98, stroški pa \$3.289.61. Največjo postavbo tvorijo stroški v zvezi z VIII. rednim zborom JSZ., kot vožnji stroški delegatov klubov in referentov ter dnevnice slednjih, tiskovine za zbor, najemnina dvorane itd.

Novak in Lotrich konstatirata za nadzorni odbor, da so poslovne knjige tajništva v redu. Se sprejme na znanje.

Prosvetna matica: Tajnik Pogorelec poroča, da so se od prošle seje obrnile na to ustanovo glede iger, vlog itd., slednje organizacije: pev. zbor "Zarja", Cleveland; klub št. 5, Cone-maugh; klub št. 45, Waukegan; pevski zbor "Svoboda", Detroit; pevski zbor "Naprej", Milwaukee; klub št. 235, Sheboygan; angleško poslujoči mladinski odsek kluba št. 114, Detroit; Leo Zevnik za organizatorje v La Sallu; John Kavčič, Vandling, Pa.; Dramski odsek S. N. D., Waukegan, Ill.

Potrebno je, da novoizvoljeni odbor Prosvetne matice pregleda arhiv in pronajde, v čem se ga rabi najbolj izpopolniti. Posebno skrb bo treba posvetiti nabavi angleških iger socialnega značaja, za katere prihaja vedno več zahtev, zlasti od kar postaja v našem gibanju aktivna tu rojena slovenska mladina.

Izdali bomo za brezplačno distribucijo med društva knjigo "Karl Marx in njegovo življenje". Obrnili smo se na Kulturno zvezo Svoboda v starem kraju glede cen za gotove

Na sliki je Farmall stroj za obiranje koruz, ki opravi v enem tednu z dvema delavcema toliko kot po starem načinu štiri ves mesec. Farmarju prihrani ne samo na času, nego mu zniža obratne stroške 6c na vsak buelaj. Stroj pobere koruzo na 16 do 18 akrih v enem dnevu. Pripet je na traktor, od katerega dobiva pogonsko silo. Obira dve vrsti koruznih stebel naenkrat. Posebne naprave v stroju koruzo tudi ličkajo in jo potem očiščeno meče na voz, ki je pripet za strojem.

knjige, ki bi jih nabavili v isti namen, namreč za distribucijo med članstvo.

Se sprejme na znanje.

John Rak, ki ima v oskrbi poslovanje glede dramatike z angleško poslujočimi odseki naših klubov ter društev, poroča, da se iz našega arhiva pošilja angleške igre socialne vsebine ter vloge kolikor sedanja zaloga dopušta. Bo pa potrebno, da jo zelo izpopolnimo.

Razno: Ker je s svojimi vlogami v Millard banki prizadeti mnogo Slovencev, pravi s. Zaitz, da bi bilo umestno, ako se jih bi poklicalo skupaj v svrhu, da bi skupno zavarovali svoje interese bodisi pri reorganizaciji banke ali pa likvidaciji. Lotrich predlaga, da se sestanek skliče, kadar bo umestno, in organizira vložnike za skupno akcijo. V ta namen naj se izvoli pripravljani odbor treh članov. V razpravo posežejo Alesh, Godina, Vider in drugi. Izvoljeni v imenovani odbor Pogorelec, Godina in Lotrich.

Zaitz govori o volilni kampanji. Naglašja, da naši klubi s sodelovanjem društev ter posameznih somišljenikov prirejajo shode in sodelujejo tudi pri strankinih kampanjskih priredbah, v odborih itd. Več članov JSZ. je na listi kandidatov socialistične stranke. Priporoča, da naj bo zadnja izdaja Proletarca pred volitvami kampanjska izdaja ter se jo razširi med delavstvom v večjem številu izvodov potom posebnih naročil od strani klubov in posameznikov.

Oven predlaga, da se izvrši v tem smislu. Predlog sprejet. Preide se na vprašanje protestnih shodov fašističnega umora štirih slovenskih nacionalistov v Trstu. V diskuzijo so posegli Vider, Maslach, Alesh, Garden, Zaitz, Oven, Tauchar in Molek.

Sklenjeno na predlog F. A. Vidra, da J. S. Z. z ozirom na ta dogodek izda poseben proglas. V odbor treh za njegovo

vo sestavo so bili izvoljeni Molek, Oven in Zaitz.

Sprejeto, da se resolucijo pošlje vsem slovenskim listom.

Zastopstvo JSZ. v poverjenstvu JRZ. — Ker F. S. Tauchar ni kandidiral v novo eksekutivo in je prenehal biti njen član, se izvoli na njegovo mesto v poverjenstvo JRZ. Frank Alesh. Ostala dva člana za JSZ. sta Chas. Pogorelec in Fr. Zaitz.

Alesh poda informativno poročilo o Ljudski tiskarni v Mariboru z ozirom na vlogo JRZ., ki je varna. Podrobnosti sporoči skupni seji poverjenstva. Alesh pojasnjuje, da se je v raznimih sodrugi v starem kraju posvetoval glede prepovedi pošiljati Proletarca v Jugoslavijo. Bodo skušali, da se naredba, če le mogoče, ukine.

Oven govori o akciji, za kakršno se je izrekel prošli zbor JSZ. v Detroitu, ki določa, da se ustanovi poseben fond, ki naj bi omogočil dobiti od časa do časa koga izmed kulturnih proletarskih delavcev na predavateljsko turo po naših nasebinah. Smatra, da bi bila naša dolžnost sklep izvesti, če razmere količkaj dopuščajo.

K stvari govore Molek, Maslach, Zaitz, Pogorelec, Vider, Lotrich, Olip, Tauchar, Garden, Alesh in drugi.

Sklenjeno, da se z akcijo za zbiranje fonda v smislu imenovane resolucije prične, vodi pa jo prosvetni odsek.

Zaključek seje.

Kampanja, konferenca, in nekaj drugega drobiža

Collinwood, O. — Ko je Norman Thomas govoril dne 1. maja v Slov. nar. domu na St. Clair Ave., je bil pohvaljen tudi v tukajšnjem dnevniku "E."

Thomas se namreč ni "vtikal" v naše narodno-kulturne-politične razmere. On ni vedel kdo je kdo, govornik je o problemih vesloplnega značaja, ne o lokalnih nesoglasjih. Zato je on all right socialist.

Ampak nekaj je le rekel, kar naši would-be socialistični reformatorji pravijo, da ni potrebno. Namreč oni trdijo, da delavci v Ameriki ne potrebujejo socializma. Njihovo tolmačenje je, da delavci v tej deželi lahko dobe odrešenje potom republikanske stranke (tisti, ki to trdijo, najbrž mislijo samj na svoje odrešenje).

Norman Thomas je protivnega mnenja in pravi, da ta dežela potrebuje socialistično stranko in socialističen boj kot kdaj poprej v svoji zgodovini. Thomas torej koncem korca le ni all right socialist.

Socialistični kandidatje v Cuyahoga county bodo dne 4. nov. označeni na glasovnici v koloni INDEPENDENT. Varok je, ker stranka ni mogla dobiti 15 odstotkov podpisov od vseh registriranih volilcev širom

države. Pod označbo INDEPENDENT bodo razen socialističnih tudi komunistični in več drugih kandidatov. (Za imena socialističnih kandidatov glej dopis na drugem mestu v tej izdaji.)

V nedeljo 26. oktobra bo v Collinwoodu važna konferenca, na katero pošljejo zastopnike podporna in kulturna društva Prosvetne matice ter klubi J. S. Z. Zborovala bo v spodnji dvorani Slovenskega delavskega doma v Collinwoodu na Waterloo Rd. Prične se ob 2. pop. Zvečer ob 7. pa bo imel klub št. 49 veliko prireditev, na kateri bo predvajala glasbene komade godba "Bled"; nastopi "Jadranski kvart": (Podboy, Novak, Dojmovich, Stanovnik). Videli bomo "Botro Nergo", saljivko X. X. in X. Čuli bomo pevski zbor "Zarja", odsek kluba št. 27. Mala plesalka Ida Coff nam pokaže svoje umetnost, istotako mala Eiliri Burges, ki bo igrala na glasovir. Videli bomo živo sliko, ki bo spremljana s petjem "Zarje" in čuli solospjev "Song of Tollar" (Stephanie Česnik), nadalje Flame (dekleta Louise Gubanc, Florence Jeraj, Miss Bajc, Josephine Mihelich in X.).

Obišče nas tudi Anna P. Krasna iz Johnstona, ki bo govorila večer prej na prireditvi kluba št. 222 v Girardu. S tem bomo imeli priliko, da se seznanimo s to rojakinjo, ki so jo življenske skušnje privedle v socialistično gibanje, v katerem je aktivna. Znana vam je iz raznih spisov, ki jih priobčuje v Prosveti, Ml. Listu, Proletarcu in Am. druž. koledarju, v nedeljo 26. oktobra pa dobimo priliko, da se seznanimo z njo tudi osebno.

Priredba zvečer, kot ste videli iz navedenega, je vredna obiska. Pa to ni še vse, kajti brez omejenih prvotnih točk bodo vredni samo tirolski Nemci, ki nastopijo v "jodanju", citranju in plesu, vstopnine 50c. Je to jako malo za tolikšen spored. Potem bo ples do polnoči.

Frank Barbič.

Aktivnosti v Clevelandu in volilna kampanja

Cleveland, O. — Naša dolžnost je, da v tekoči volilni kampanji porabimo vse svoje moči in prosti čas za agitacijo. Razmere so v prilog socialističnemu gibanju in če jih bomo znali izrabiti, so rezultat po končanih volitvah za delavski pokret razveseljiv.

Socialistična stranka mesta Cleveland je dala tiskati nad sto tisoč kampanjskih letakov. Klub št. 27 jih je dobil več tisoč, katere je treba razpečati med ljudstvo.

Nedeljo 19. okt. bo seja kluba št. 27. Apeliramo na članstvo in somišljenike, da se je udeleže. Razpravljali bomo med drugim o kampanji in si razdelili delokroge za razpečevanje letakov. Seja se prične ob 2.

V nedeljo 26. okt. ob 2. pop. se prične v Slov. del. domu konferenca klubov JSZ. in društev Prosvetne matice, zvečer istega dne v istem poslopju pa bo govorila na prireditvi kluba št. 49 JSZ. s. Anna P. Krasna. V ponedeljek naslednjega dne bo imela pod okriljem ženskega odseka kluba št. 27 JSZ. predavanje v SND. na St. Clair Ave. Slovensko delavstvo v Clevelandu je vabljeno na vse te prireditve.

Louis Zorko.

Delavci, bojujte se proti kapitalizmu in ignoranci

Sheboygan, Wis. — Socialistično gibanje ukaj je precej ožvelelo, ali vendar ne toliko kot bi bilo potrebno. Pri nas domneva, da je ta dežela še vse preveč suha, pa debatirajo na dolgo in široko pozno v noč pri polni in dostokrat izpraznjeni steklenici o prohibiciji. Vseled tega vročega, pečečega, nujnega in velevažnega problema ne utegnemo h klubu, ne na sejo iz ne na socialistične shode.

Zalostno je, da se vzlic tolikšni krizi ljudstvo še vedno ne zaima za svoje interese in za bodočnost svojih otrok.

Dne 30. sept. se je tu vršil shod pod vodstvom glavnega organizatorja soc. kampanje sodruga Wm. R. Snow, ki je bil svoječasno tajnik soc. stranke v čikaškem okraju in države Illinois. Shod je bil na prostem na vogalu ulic New York in Eight St. Ker je bil večer zelo hladen, je bila udeležba od kraja majhna in šio je vse po sreči s shodom. Ko hitro pa se začne ljudstvo zbirati, pride policaj in vpraša za listino dovoljenja. Govornik mu jo izroči, kajti težko jo je dobil, in shod se med tem prekine. Policaja vzame kar pet minut, da prebere besedilo, namesto, da bi enostavno pogledal na datum. Dobro je, shod se lahko nadaljuje. Cez par minut pride drugi policaj, ki istotako zahteva listino, da jo pregleda, zato tretji itd., dokler se vrsta budnih stražnih ne izrpa. Govornik je dejal, da ne zameri policajem, ker izpolnjujejo svoje dolžnosti. Morajo, ali pa se bi izpostavili šikanam in mogoče odslovlitvi. Seveda, če bi imel Sheboygan socialističnega župana, bi bila tudi tukaj ustava Zed. držav, ki zagotavlja svobodo govora, spoštovanja. Služabniki privatnih interesov jo (ustave) zametavajo, četudi v boju proti socializmu trdijo, da se bore za konstitucijo, katero hočejo rdečkarji "uriti".

Glede shodov pri nas še nisem povedal povesti do konca. Ko se enkrat lista policajev, kot prej omenjam, izrpa, je treba kako drugo metodo, da se moti govornika. K njemu pride zopet policaj, ne zato da bi ga vprašal kje ima dovoljenje, ker ga je že videl, nego ga posvari, da naj govori tiho, kajti stranke v hiši pred njim se pritožujejo, da radi njegovega vpitja ne morejo spati. Ura je 8:30 zvečer. Zelo "zaspani" ljudje. Govornik je rekel, da je on v tem slučaju kakor neveren Tomaž, kajti v 25 letih, od kar obdržuje za soc. stranko poulične shode, se mu ni še primerilo, da bi mu policaji predbacivali glasno govorjenje. On ne kriči, mora pa govoriti toliko na glas, da ga ljudje slišijo.

V kolikor je pisec teh vrstic znan, sploh ni stanovanjskih sob v tistem nadstropju, pač pa so ljudje sedeli na oknih izvaliv govornika z medklici tako surovo, da se je še pod

licaju zdelo preveč in jih je šel svařit. Rojaki v Wisconsinu, glasujmo stoprocentno za socialistični tiket in s tem za naše človeške pravice, proti izkoriščevalcem in proti ignoranci, ki je naš najhujši sovražnik.

Opazovalci

Kdaj pride socializem?

Zanimiva in ob enem važna diskuzija v klubu št. 1 JSZ.

Chicago, Ill. — Pribodnja seja kluba št. 1 je namenjena razpravi o našem gibanju in socialistični kampanji volbe. Kongresne volitve se vrše nekaj dni pozneje, pa je taka razprava na mestu. Kratke referance bodo imeli štirje sodrugi, potem sledi diskuzija kako pospešiti delo kluba št. 1.

Poročevalci bodo:

CHARLES POGORELEC: Naša vloga v volilni kampanji.

FILIP GODINA: Kateri so pričrveni glasovi?

DONALD J. LOTRICH: Napredek našega gibanja med mladino po pričem zboru JSZ.

FRANK ZAITZ: Kapitalistični stranki v reznici korupcije.

Tem referatom sledi diskuzija o tu označenih predmetih, ki se skupno tičejo našega polkičnega dela. Poročila kakor diskuzija bo zanimiva in poučna ne samo za članje in članice kluba, nego za vse delavce. Vabljeni so, da pridejo v petek 24. oktobra zvečer v dvorano SNP. Na članje in članice apeliramo, da pridejo polnoštevilno. Nadalje apeliramo ranje, da sodelujejo pri prodaji vstopnic za našo pribodnjo predstavo "Konec poti", ki je eno izmed največjih literarnih del, kar jih je izšlo v dramatikii po vojni.—P. O.

Oneal bo govoril v Pittsburghu

Pittsburgh, Pa. — V nedeljo 19. okt. ob 2:30 pop. bo govoril v Pkt. teatru za Penn. Ave. in Seventh St. sodrug James Oneal, urednik newyorskega socialističnega lista "New Leader" in član eksekutive soc. stranke. Predmet govora bo sedanja kriza, v kateri vpraša za dve sto odprtil služb pet tisoč ljudi!

Na shodu dne 12. okt. je govoril župan mesta Reading sodrug Stump. Shod je pokazal, da se moč socialistične stranke v to jeklarko in industrijalno središče nagloma vrata. To je dobro znamenje za delavstvo.

Napolnite prostorjo gledališče tudi prihodnjo nedeljo. Vaško naj po svojih močeh pripomre, da se socialistično gibanje razvije v mogočo manifestacijo za pravice delavstva in v velikanski protest proti sistemu, ki je vrgel v pomanjkanje milijone ljudi.

KAMPANJA ZA RAZŠIRJENJE "PROLETARCA"

Cilj: Tri tisoč celoletnih naročnin, ki ga imajo doseči agitatorji "Proletarca" v letu 1930 do 31. decembra. To je "Proletarčev" jubilejno leto. Leto bo dopolnil svoje prve četrdesetletje svojega dela na polju delavske vzgoje in v borbi za delavska prava.

Vse naročnine v izkazu se polnetne. To je, vsaka celoletna naročnina je izkazana za dve polletni. Doitevanje se od izkaza do izkaza posameznim agitatorjem in skupno.

Prva vrsta številki znači naročnine, ki smo jih prejeli od agitatorjev v prošlih dveh tednih, druga vrsta znači naročnine prejšnjega izkaza, in tretja pa skupno število.

	Sedaj poslanih	Prejšnji izkaz	Skupaj oba izkaza
Joseph Snoy, Bridgeport O.	15 1/2	339	354 1/2
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	5	171 1/2	176 1/2
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	10	164 1/2	174 1/2
Janko Zornik, Detroit, Mich.	8 1/2	93	101 1/2
Frances Zakovek, N. Chicago, Ill.	4	43 1/2	47 1/2
Anton Zidanek, Farrell, Pa.	23	23	46
Henrik Pečarič, Krayn, Pa.	14	27	41
John Rak Jr., Chicago, Ill.	2	35	37
J. Jankovich, L. Frank, Barberton, O.	2	35	37
Karl Trinastič, Cleveland, O.	2	33	35
Jacob Kotar, Bridgeport, O.	8	21 1/2	29 1/2
John Teran, Ely, Minn.	8	18	26
Joseph Radel st., West Allis, Wis.	2	21 1/2	23 1/2
Geo. Smrekar, Alliquippa Pa.	4	19	23
John Kobal, Johnstown, Pa.	4	12	16
John Kopenik, Mt. Oliver, Pa.	3	8	11
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.	2	9	11
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	9	10	19
Louis Bartol, Strabane, Pa.	1	17	18
K. Erznoknik, Red Lodge, Mont.	1	14	15
Anton Sular, Arma, Kans.	6	6 1/2	12 1/2
John Kosin, Girard, O.	2	10	12
Peter Zmerlikar, Watis, Utah	2	5	7
John Tancek, Girard, Ohio.	2	4	6
Ilija Bubala, Johnstown, Pa.	4	2	6
Anton Bogataj, Renton, Pa.	3	2	5
Frank Hlervich, Virden, Ill.	2	3	5
Fr. Žerovec, Kenosha, Wis.	2	2	4
Joseph Robich, Yukon, Pa.	2	2	4
Peter Bukovec, Box Air, Pa.	2	1	3
John Kunstelj, Arcadia, Kans.	2	1	3
Frank Udovich, Strabane, Pa.	2	—	2
Skupaj	159	1153	1312
Agitatorji v prejšnjih seznamih	—	—	953 1/2
Skupaj polletnih naročnin	—	—	2265 1/2
Skupaj celoletnih	—	—	1132 1/2
Še manjka do kvote	—	—	1867 1/2

Collinwood, O. Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice

v nedeljo 26. oktobra v Slovenskem delavskem domu.

Klubi in društva, ako se niste, izvolite zastopnike!

Na zborovanje so dobrodošli vsi člani in somišljeniki.

NAŠA KAMPANJSKA IZDAJA

VAŠ glas na volilni dan šteje edino tedaj, če ga oddaste v prilog SVOJH interesov. Glasovi delavcev, ki gredo kandidatom kapitalističnih strank, so PROC VRZENI glasovi.

Vsakdo, ki se ZAVEDA da je delavec, bo v torek 4. novembra glasoval za socialistični program s tem, da bo glasoval za socialistične kandidate.

"PROLETAREC" propagira med delavstvom socialistični program in agitira za edine delavske kandidate, ki zaslužijo to definicijo. Širite ga! Izdaja Proletarca v četrtek 30. oktobra bo zadnja izdaja pred volitvami 4. novembra.

Posvečena bo AGITACIJI za socialistične kandidate v raznih državah. V svrhu, da bo naša agitacija med jugoslovanskim delavstvom uspešna, je potrebno, da se vsaj eno izdajo Proletarca v teku kampanje razširi v tisoče izvodih širom dežele. Uprava Proletarca je pripravljena prevzeti glavni del stroškov te agitacijske številke, naročniki pa plačajo za vsakih 50 IZVODOV le \$1.

Poslajte naročilo TAKOJ.

Zadostuje, ako napišete:

Upravi Proletarca: Prosim, pošljite mi 50 izvodov kampanjske številke Proletarca. V to svrhu Vam prilagam \$1. (Če želite naročiti več kot toliko, doplačate za vsakih 50 izvodov nadaljni dolar.)

Kdor more, naj pošlje malo vsoto v prid te kampanjske številke, z naročilom, da naj jo odpošljemo od tu v tiste kraje, od koder ne bomo dobili posebnih naročil.

Če le mogoče—odzovite se temu apelu! In pošljite naročilo TAKOJ. Sodelujte v kampanji, da bodo delavski glasovi oddani socialističnim kandidatom!

Privedba veselja

Milwaukee, Wis. — Oj, zlati časi, kje ste in kdaj se povrnete? Tako je vzklikal G. Jarm v igri "Treh tičkov" in tako je tudi marsikoga izmed nas želja, da bi bilo med nami malo več vzajemnosti in veselja takole ob prilikah društvenih prireditev. Marsikdo ljubi užiti vsaj nekaj uric pristnega razvedrila, kot v nekdanjih dobrih časih, ko smo se skupaj zbrali in nam je res tako hitro potekel čas, da nam je bilo žal se raziti.

Dr. "Večera" št. 192 SNPJ. bo privedilo svojo jesensko veselico dne 25. okt. v South Side Turn dvorani in takrat je upati, da se bomo zasreli in se povesečili kot nekdo. Vesere se pripravljajo, da bodo postregle gostom po njih željah.

Vsaka je dobila svoje nalogo v programu zadovoljiti udeležence. Nekdo pa je izvršil čudež, kakor takrat Nazarenc v Kani. Boste poskusili, in še boske hoteli! Zgodilo se bo po vaši volji.

Lepo bo, in tisti pečlar bo spet imel dovolj vzroka, da nas bo pohvalil, kakor na prejšnji privedbi. Le pridite, me smo se pripravile postrežici polni dvorani gostov.

Mary Schuler.

O kriminalnem obrekovanju

Collinwood, O. — Kje je Andrej Kobal izluščil krilatko, da jaz kriminalno obrekujem Vatro Grilla? Andrej pravi, da sem "neki" Barbic.

Naj mu pojasnim, da je ta "neki" tisti delegat devete redne konvencije SNPJ, ki je vprašal odbor za pregledovanje dela glavnih odbornikov (čitat zapisnik stran 137), koliko je upravi odbor Kobalu za njegovo protistiško turo preveč izplačal, in član tistega odbora M. Pleshe je izjavil, da so bili po mnenju preiskovalcev Kobalovi računi \$245 previsoki, toda vsoto je dobil izplačan vseeno brez da bi bil račun predložen nadzornemu odboru, kot se zahteva v slučaju pretiranih billov.

Morda je bilo tudi vprašanje "nekega Barbicia" kriminalnega značaja, valed česar bi se rad pozabljivi zapisačnik (ki pa ni tako pozabljiv kakor se ga je prikazovalo radi tiste zaupnice) nad "nekim Barbicem" masočval. V tistem računu je bilo "mnogo" čiščenja, ako ne političnih strank, pa klubov, čevljev in hiač. Čiščenje je čiščenje, pa naj bo tako ali tako. Na konvenciji smo doznali, da je bila jednota na priložno legalen način očiščena za razne vsote in v celoti se bolj nelegalno za več kot tisočak s turo, ki ni prinesel jednoti trohice koristi. Tega ni konstatiral "neki Barbic", ampak so tako argumentiral funkcionarji konvencije in jednote.

Kar se tiče republikanske bosa v Cuyahoga County Mr. Mashkeja in Mr. Grilla, svetujem Mr. Kobalu, da tisti moj "kriminalno obrekovaler dopis" še enkrat prečita. Jaz Mr. Grilla nisem nikjer očitil nečistost, četudi ni še predložil, kolikor je meni znano, nobeni organizaciji računa za čiščenje svojega klubka, obleke in čevljev, niti stroškov, ki jih ima s kopianjem.

Ali se razumemo? Mashke je vodja republikanske stranke v tem okraju; Vatro Grill je le vodja republikanske stranke v wardi, ki je pozavadi demokratska, torej bi primerjajte med njima ne šlo skupaj. Je pa potrebno zabeležiti, da Mashke je bos, drugi republikanski političarji v tem okraju so mu pa podrejeni. To je svoja politična mašine, ki ga lahko razumejo tudi taki, ki se ne uče filozofije, in ki niso študirali v slavni gimnaziji pod vrhnjskim mostom. Podrejeni pa se morajo

Shod in Veselica v Girardu

Girard, O. — V soboto 25. oktobra bo pri nas velik dan. Na priveditev kluba št. 222, ki se vrši zvečer v Slovenskem domu, prideta tudi Joseph Sroy iz Bridgeporta in Anna P. Krasna iz Johnstowna. Prvi nam bo povedal marsikaj zanimivega o agitaciji in o položaju po naselbinah, A. P. Krasna pa bo deklamirala svojo pesnitev "Proletarci", nato bo imela govor v slovenskem in angleškem jeziku o problemih delavskega ljudstva.

Imeli smo že vankovrstne privedbe, kot koncerte naših opernih pevcev in pevki, gostujoče zborne in nastope domačih pevskih talentov, razne zabave, kar je vse prav in v redu. Dolžnost klubov JSZ. med drugim je, da prireja shode, da širijo razvedro vzgojo in da pomagajo resnici med delavski narod.

Velikanska kriza, ki je zasedla vse kraje Zed. držav, ima svoje vzroke, katerih kapitalizem ne misli odpraviti. Osvoboditev delavstva je stvar delavstva samega. Republikanski in demokratska stranka sta deklirala pravnih interesov in služita izkoriščevalcem, neglede kako lepo govore njuni političarji, kadar se v volilnih kampanjah pehajo za delavske glavoze.

Shod v soboto 25. okt. je delavski shod za delavske interese. Prične se ob 7. zvečer. Po programu sledi prosta in plesna zabava. Igral bo Golden Eagle orkester.

Zaradi slabih razmer je klub odločil zelo majhno vstopnino, namreč 35c za moške in 25c za ženske, mladina do 15. leta pa je vstopnina prosta.

Vabljeni na poset je vse tukajšnje občinstvo, kakor tudi v sosednih naselbinah Farrell, Bessemer, Niles, Warren, Salem in drugih. Koristilo bo skupni stvari in vam, ako obrnete svojo pot v soboto 25. okt. v Slovenski dom v Girardu.—John Kosin.

O volitvah in združništvu v Waukeganu

North Chicago, Ill. — Predprošlo nedeljo smo imeli tu shod socialisti v Slov. nar. domu. Čul sem delavca, ki se je prav zaničljivo izrazil, češ, socialisti bodo zborovali. Zlastno da se dobe ljudje, ki so tako zelo proti samemu sebi! Govorili so socialistični kandidati in uradniki, med njimi stari veteran George Koop, ki je socialistični kandidat za zveznega senatorja. Dasi v letih, je Koop še poln mladeniške energije in bojevitosti. Delavstvo ima v njemu res DELAVSKEGA kandidata.

Pri prošlih predsedniških volitvah je 21,000,000 delavcev glasovalo za razmere kakor so. Nimajo vzroka za pritožbe, ker od demokratov in republikancev ne morejo pričakovati nič drugega kot kar so dobili. Tisti delavci pa, ki s razmerami niso zadovoljni in vedo, kdo jih lahko spremeni, so glasovali za socialiste, in isto bodo storili 4. novembra.

V nedeljo 19. oktobra ob 2:30 popoldne bo obhajala slavnost deset-

letnice tukajšnja slovenska združna prodajalna, ki je bila inkorporirana 17. avgusta leta 1920, s poslovanjem pa je pričela 13. sept. isto leto. Slavnost se bo vršila v Slovenskem narodnem domu. Na sporedu so koncertne in zabavne točke ter govori zastopnikov tukajšnjih organizacij, o splošnem združništvu pa bo govoril Frank Zaitz iz Chicaga.

Delavstvo v Ameriki se v svojo veliko škodo še ne zaveda, kaj bi mu združništvu lahko koristilo. V enih deželah je že zelo razvito in delavsko ljudstvo ima v kooperativah ogromno gospodarsko silo.

Vabljeni je na privedbo vse občinstvo v Waukeganu in istotako rojaki iz sosednih naselbin. Nedelja 19. oktobra je dan našega združništva.

Jakob Mescic.

Socialistični kandidatje v Cuyahoga County

Cleveland, O. — Pojasnili smo že vzroke, čemu bodo socialistični kandidati v našem okraju na glasovnici zabeleženi pod rubriko INDEPENDENT. Ker volimo med njimi tudi drugi, je za delavca potrebno, da se seznanji z imeni kandidatov, in v namen bodo člani stranke in simpatizniki raznesli tisoče letakov v informacijo volilcem.

Čitatelje v Clevelandu in okolici prosimo, da napravijo križ na glasovnici dne 4. nov. pred sledečimi imeni:

- INDEPENDENT
- For Sheriff
- × Harry E. Schreiber
- For County Treasurer
- × Rebecca Yellen
- For County Auditor
- × Jennie L. Harvey
- For County Commissioner
- × Noah Mandelkorn
- For County Prosecutor
- × Moses Benjamin
- For State Senator
- × M. Epstein
- × Joseph Jauch
- × M. Weintraub

For Representative to General Assembly

- × Andrew Brezina
- × Edna Hastings
- × Charles L. Kunz
- × William Malin
- × Joseph Martinek
- × John Rihimaaiki
- × John C. Willert
- × Rob. Wuffle

To so vaši kandidati, ki bodo delali v slučaju izvolitve edino za vas, ne pa za privatne interese ter v svojo korist, in v tem se razlikujejo kot noč od dne od kandidatov republikanske ter demokratske stranke.

Kampanjski odbor.

Priredba srbskih sodergov na North Side

Chicago, Ill. — V nedeljo 19. okt. priredi organizacija št. 20 JSZ. v rškog trgatve v svojih prostorih na 2250 Clybourn Ave. Program se prične ob 7. zvečer. Igral bo tamburaški zbor te organizacije. Vstopnina je 25c za osebo.

Dober poset na Pionirjevi zabavi

Chicago, Ill. — Plesna zabava angleško poslujočega društva št. 559 SNPJ, ki se je vršila v soboto 11. oktobra v dvorani Sokol Havliček, je posetilo okrog 800 ljudi. Dvorana je bila lepo dekorirana in zabavo plesalcem so povečavali tudi lučni efekti.

SEZONA "VELIKANSKIH OVACIJ"

V jeseni, ko se v Zed. državah prične zaključna žogometna (baseball) tekma, pozabi ljudstvo na vse drugo in zasleduje le še boj med posameznimi "timi" za prvenstvo. Takoj za tem pa pride sezona žogometnih tekem, in napetega pričakovanja ter navdušenja za to ali ono skupino atletov ni več konca na kraja. Slika prikazuje množico v St. Louis, Mo., ki navdušeno pozdravlja baseball igralce, kateri so v svrhu reklame vozijo v paradi. Žogometni sport je namreč že došla komercializiran in donasi lastnikom ter "zvezdam" visoke dohodke ter plače.

Vemo, kam pes tace moli

V nasledniku propadlega tednika plaka Kobal o fondu JRZ. in vpije, jejmze, koliko bi se s tem denarjem lahko pomagalo primorskim Slovence! Saj ne bi bilo treba vsaga — samo obresti naj se bi dalo, pravi.

Hinavičina, kakšno uganja ta neuspešni urednik, je preveč prozorna, da bi vlekla, razpr pri zaslepljenih ljudih, ki valed sovražstva ne morejo več trezno misliti.

Kobal rad očita nepoštenost drugim, dasi niso imeli afer, kakor je bila njegova. S svojim prepričanjem mešeteri kakor cigar s konji. Zda je klerikalce, potem član kluba, začet nekaj časa nepristranski, nato cerkvi naklonjen, da ga še Ave Maria in Am. Slovence pohvalita, nato je nekaj časa republikanski narodnjak, nato monarhist, svobodomislec in spet klerikalce, vse čas pa v duši sovražne socialističnemu gibanju; tak je urednik naslednika propadlega tednika inc. Kolikor smo dozdaj čitali in slišali, si fant pusti rad vsako stvar plačati, in če bi bil v poverljivosti JRZ., in bilo z imovino isto kakor je z imovino Narodne zveze, Slovenske lige, Jugoslovanskega viječa k.d. — zapravil bi jo kar sproti, pa ne bi bilo zdaj nobenega vpitja.

Kakor njegove besede, so tudi njegove pisane besede na odru hriavake. Drugim predbavca, da lažejo, ali sam otvorenje laže, pa je tako nepreviden, da niti ne pomisli, kako laže. Pred protestnim shodom je pravil in pisal, da shod sklicujejo organizacije, po shodu pa priznava, da to ni bilo res; s tem je potrdil, da je Proletarec pisal resnico o načinu sklicanja shoda, pa vžic temu pravi o slednjemu, da laže. In vsi so govorili "stvarno". Saj menda res, le Proletarec je list, ki ne zna "svarjati in dostojno polemizirati".

Zelo rad se zaletava v Prosvetno matico in v oglašanje kulturnih priredb klubov JSZ v Prosveti. Ali ga boli kaj? Kaj pa je s prosveto Prosvetne zadruge inc? Pa z dividandami, ki jih obljubuje v svojih prilikah?

Kolikor demagog apelira za simpatije na Krašovce. Mar misli, da so tako neumni, da se dajo loviti na limanice takemu tičarju? Sempatam kakšca, pa ne zato, ker mu verjame, ampak zato, ker sovraži socialiste.

Ob rojstvu Prosvetne zadruge inc so njeni agitatorji pravili, da bje Proletarcu zadnja ura, pa tudi Prosveta se bo morala poboljšati, drugače jo vzame vrag, kakor Proletarcu. Ali giasilo nezadrutne skupine se je kmalu našlo jedrke in začeli so mu rezati prsa, da dahne zdaj le še enkrat vsak mesec, Proletarec pa še nič ne kaže, da se mu mudi na drugi svet.

Kobalu se je zdelo tudi potrebno "zagovarjati" Prosveto, oziroma odgovore njenega začasnega urednika, češ, kako surovo, grdo in nesramno je urednik Proletarca napadel Prosveto, in kako duhovito mu je povedal kar mu gre začasi urednik v imenu uredništva. Potem pa hinavsko začudeno vprašuje, kako se ezi čudijo, da je prišlo do spora med tema listoma. Kdo pa so tisti, ki se čudijo in "zgražajo" nad urednikom Proletarca? Kobal, Stonich, Enakopravnost, Pečnik. V. Zupančič in nekaj takih. Ali se jim zdi vredno iti v boj proti dobri stvari v interesu brozge, kakršne je spoben pisati S. Fabjan? Bil sem ravno v uradu Proletarca pred mnogimi meseci, ko pride notri nekdo in se predstavi, "jaz sem notri Fabjan". Nato se je začel togotiti nad urednika, ker mu ne priobči dopisa. Dejal je, da mu ga tudi pri Prosveti ne priobči, pohvalil pa

Klub št. 28 za "Zarjo"

Cleveland, O. — Na seji kluba št. 28 v Newburgu se je razpravljalo tudi o tožbenem procesu proti pevskemu zboru "Zarja" odesk kluba št. 27 JSZ. Naš klub izreka klubu št. 27 in zboru "Zarja", ki je dosegel pod okriljem kluba prvenstvo izmed vseh slovenskih pevskih zborov v Ameriki, svoje najiskrenejše simpatije v boju proti nasprotnikom, ki mu hočejo vzeti s pomočjo sodišča ime ter imovino.

Proti "Zarji" so se spustili največ ljudje, ki zaglašajo geslo "svoji k svojim", medtem pa so se sami poslužili sredstev: ki streme uničiti zbor, v katerem so posebno eni dolgo skupno delovali, počem pa ga razdvojili in sedaj mu hočejo s sodno prepovedjo zabraniti rabiti ime "Zarja", češ, da pripada skupini, ki se je ločila od originalne "Zarje".

Nam je ta boj zelo neljub, toda ker je tukaj, nam ne preostaja drugega, kakor da se izrečemo za stran, katera ima moralno pravico obržati ime "Zarja"; za njo je klub št. 27 veliko žrtvoval, on enim pa je bil valed dela in odgovornosti zanjo primorati omejiti delo na drugih poljih socialističnih aktivnosti. Ali naj vrže sedaj vse ta trud proč?

Naprej z "Zarjo"!

Joseph Lever.

Kako boste glasovali?

Cleveland, O. — Ali boste zopet glasovali za "hooverizem" za Smithovo pivo, za interese, ki jih zastopata tukajšnja bosa republikanske in demokratske stranke?

Ali še nimate zadosti izkušenj? Mi vas vabimo, da v svojem interesu glasujete za socialistične kandidate in da agitirate zanje. Le če zgradimo v Ohio močno socialistično organizacijo, bo delavstvo prišlo do veljave.

Jos. Lever, organizator kluba št. 27 JSZ.

Seje ženskega odseka

Cleveland, O. — Seja ženskega odseka kluba št. 27 se vrše vsak prvi torek v mesecu ob 8. zvečer v klubovih prostorih v S. N. D. Soderžice, udeležujte se jih redno. Agitirajte med prijateljicami, da pristopijo v našo organizacijo.

Anna Pengov.

Zlobnost radi nepoučenosti

Cleveland, O. — Vse dobiš in na vse zaletiš: na vsestranske, dvoje-stranske, enostranske, pristranske, prijazne in sovražne ljudi.

Nedolgo tega sem obiskal nekega bolnika. Razgovarjala sva se o sedanjih časih in drugem, medtem pride na poseto rojak R., ki je že na moj pozdrav dal neprijazen odgovor, češ, kaj pa ti hodiš okrog, ali misliš kaj organizirat? Dobro bi bilo, ako bi le mogel, sem odgovoril. Potem je imel največ on besedo. Prišel mi je z vso jezo naštevati stavke mesararh delavcev v Clevelandu; prišli so socialisti iz Chicaga in jih organizirali ter jih pridružili k A. F. of L., toda vse skupaj je bila lumparija, kakor so lumpje socialisti, in voditelji kot so ali so bili Gompers, Lewis in drugi, so socialisti, you know.

Vidite, vi vedno mislite, da leadri A. F. of L. niso socialisti, nego demokratje in republikanci, toda če se sestaneš s tem rojakom, vas uveri nasprotno. V Chicagu denar odnašajo ne samo gl. odborniki dveh slovenskih podpornih organizacij, nego tudi uniki voditelji, ki so kajpada socialisti, koga pa drugega! Moj hudi rojak je naglašal, da enega je le doletela pravična jeza, ko je prišel sem. Dobil jih je po čeljustih, kar se tudi meni lahko pripeti, je dejal — primej krčen . . .

No, pa lahko noč . . . J. L.

Koledar priredb

Cleveland, O. — Šola v klubu št. 27 se je pričela meseca oktobra. Prvo predavanje je v našem klubu, bo v nedeljo 19. oktobra ob 2:30 pop. Predmet: "Brezposelnost in moderna mašinerija". Predavatelj Karl Trinatice. Vprašanja in diskuzija o predmetu. Predmeti naslednjih predavanj in datumi bodo objavljeni po redu.

Na Zahvalni dan v četrtek 27. nov. bo imel klubov pevski zbor "Zarja" koncert; ob tej priliki vprizori tudi dramo "Grabčevi bodo spravili". Podrobnosti sporočimo pravočasno.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik.—Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

DRUŠTVO SLOV. NARODNI DOM WAUKEGAN, ILL.

Redna seja delničarjev se bo vršila v soboto 18. oktobra 1930 ob 8. zvečer.

V nedeljo 19. oktobra bo praznovala naša Zadržna prodajalna v domu 10-letnico obstanka.

RUDOLF SKALA, tajnik.

Dramski odsek kluba št. 47 J.S.Z. SPRINGFIELD, ILL.

v nedeljo 26. okt. v Slov. domu

komedijo v treh dejanjih "VDOVA ROŠLINKA" Spisal Cvetko Golar.

OSEBE: Vdova Rošlinka, bogata kmetica Julia Krmelj Manica, njena hči Mary Osepek Tončka, Maničina prijateljica Mary Goriek Rošmarov Janez, 24-leten fant Frank Krmelj Balantač, "večni romar" Louis Ajdič Jernejec, kmet John Goriek, ml. Gašper, kmet Stanley Goriek Tomažin, kmet Joseph Ovca Blažon, kmet Anton Peter Tinče, pastir pri Rošlinki Jos. Ovca, ml.

Kraj: Mala podeželska vas na Gorenjskem. Čas: "takrat v starih dobrih časih."

Igrovodja: John Goriek st. PO IGRI PLES IN PROSTA ZABAVA. Vstopnina: za moške 50c, za ženske 25c.

Dvorana odprta ob 6. Pričetek igre točno ob 7. zvečer

Vabimo rojake in bližnjih naselbinah na obilno udeležbo. Igra je fina burka, in nikomur ne bo žal, ki jo bo videl.

Listnica uredništva

Zaključni članek Jos. Siskoviča o vprašanju male trgovine s ozirom na slovenske trgovce bo priobčen prihodnjič.

Ali rabite perje za blazine?

Pišite po vsestane listno vstopnino ZASTONJ. Imamo tudi že sgotovljene blazine. Za popolno zadovoljstvo jamčimo.

ALBERT STETZ FEATHER CO. 138 Passaic St., Passaic, N. J.

Hrana v mojem želodcu se je spravila v kepo

AMPAK NOVA IZNAJDBA MI JE PRINESLA ODPOMOČ.

"Trpela sem v več let." piše Mrs. Anna E. Klinger. "Niti jesti nisem mogla, ker se je hrana spravila v kepo v mojem želodcu. Pekočine, plini in kislina v želodcu je bila posledica. Trinerjevo grenko vino mi je dalo pomoč. Uredilo je moja čreva tako, da nikdar preje. Odgrlo je vseh pline iz ledolčne neredu. V desetih dneh sem lahko jedla vse od kraja, celo fižol. Sedaj se počutim kot nova ženska. Sem laglje, spim boljše in povrnila se mi je čudovita energija."

Izvrstna nova štiri korista želiščna tonika—Trinerjevo grenko vino—odčne zaostanke iz važnih protorov—želodca, jeter, žolčnega mehurja in črev. Prijetno izčišči vse sistem, pomaga prebavi in daje novo moč.

Zastonj 10-dnevna poskušnja

Pojdite k vašemu lekarnarju. Kupite steklenico Trinerjevega grenkega vina. Jemljite ga po predpisu skozi deset dni. Potem ako niste zadovoljni z izboljšanjem, vrnite kar je ostalo vašemu lekarnarju in on vam povrne vaš denar.

TRINER'S BITTER WINE

KLUBOM IN DRUŠTVOM:

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU?

PROLETAREC

List za interese delavkega ljudstva.

Izhaja vsak četrtak.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC
Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor Frank Zeitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:
PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Kaj se je zgodilo z "žitno poplavo" iz Rusije?

Ena najbolj neokretnih vlad na svetu je ameriška, kadar se dotakne kakega problema, ki direktno zadene to ali ono tujo državo. Le malokdaj pride ven brez blamaže.

Zadnjič se je Hooverjev poljedelski tajnik Hyde zaletel v vlado sovjetske Rusije s trditvijo, da s prodajanjem zalog svojega žita na svetovnem trgu "za vsako ceno" ugonablja ameriške pridelovalce pšenice in da je vrgla žitni trg z normalnega tira. Histeriki v kapitalističnem časopisju so takoj pograbil za vrženo jim kost ter gnjavili sovjetsko Rusijo — ko pa se je prvi vihar polegel, jim je zablisnilo skozi meglo predsodkov, da so vpili po nepotrebnem, in da se je poljedelski tajnik Hyde osmešil kakor se more osmešiti edino član ameriške vlade. Kar je sovjetska unija prodala žita, ni moglo vplivati porazno na cene. Ker njena izvozna trgovina odvdi največ od takih pridelkov, ji je veliko na tem, da jih proda čimdražje, ne pa "za vsako ceno". Kongresna komisija, ki išče komuniste ter komunistično nevarnost za voga, in v otroških vrtcih, in v drugih takih nenevarnih krajih, je naglo posvetila tudi v "žitno nevarnost", da vidi, če se niso boljševidni odločili ugonobiti ameriške institucije in vlado s pšeničnimi zrni namesto s svinčenini. A vse preiskave so imele rezultat, da je poljedelski tajnik s svojim krikom o nevarni poplavi ruskega žita "javnost" temeljito "potegnil". Menda je postajal nervozen, ker po skoro dveh letih Hooverjeve administracije ne more izvršiti nobene obljube, katere so dali farmerjem, pa so šli po vzrok za svoje opravičevanje v Rusijo. Trik se ni posrečil. Prestidžu Hooverjeve administracije je napravil veliko več škode kakor koristi. Koristi sploh nobene.

Cerkvena definicija o vprašanju kaj je dober fašist

Slovenski klerikalci na protestnih shodih proti zatiranju Slovencev na Primorskem čisto pozabljajo protestirati proti sveti stolici, ki je v zvezi s fašizmom in ga moralno podpira. Nedolgo tega se je v višjih katoliških krogih v Italiji naglašalo, da more biti dober fašist le tisti, ki je tudi dober katoličan. Mussolini je s pomočjo diktature — ne z narodovo voljo, napravil pogodbo z vatikanom in omogočil papežu, da ni več "jetnik", pač pa sedaj tudi vladar posvetne države, katero mu je poklonila fašistična vlada. V ljudske in višje šole je Mussolini vrnil veronauk, in v sodne dvorane je dal razobesiti razpelo.

Na clevelandskem protestnem shodu je pravoslavni duhovnik Relić dejal, da je fašizem zatajil Boga in človečanstvo. Slednje da, ali kar se tiče zatajitve Boga, je edino zveličavna cerkev, kateri Relić ne pripada, drugačnega mnenja. Saj je trdila, da je Mussolini od Boga poslan, ki je storil za cerkev neizmerno veliko dobrega.

Čemu ne govore na protestnih shodih proti Mussolinijevim nasiljem tudi slovenski katoliški duhovniki, nego samo pravoslavni? Če je Mussolini res "zatajil Boga", bi se jim ne bilo treba bati zamere...

Čemu slovenska duhovščina izven Italije ne nastopi združeno s spomenico in z deputacijami, ki bi preprosile papeža, da naj pridobi svojega zaveznika Mussolinija za človeško postopanje s Slovenci v Italiji?

Verjamemo, da je slovenski duhovščini v Ameriki in v Jugoslaviji neprijetno, toda renice ni mogoče skriti. Nekoliko odločnosti pa bi čestitim gospodom vseeno pristojalo.

Ako se je papež lahko boril ter pozival svet v obrambo za preganjane pravoslavne kristjane v sovjetski Rusiji, čemu ne bi mogel dvigniti svojega glasu za preganjane slovenske katoličane na Primorskem?

NOVA ZNANSTVENA RAZIS KOVANJA VISOKO V ZRAKU

Znanost raziskuje na površju, pod zemljo, visoko nad njo in globoko v vodi. Na sliki je gondola, pričvrščena na zrakoplov, ki je zgrajen edino v namenom, da služi znanosti, to je, za raziskovanje v zračnih plasteh v višavah, ki jih more doseči današnja letalska znanost. Na levi je profesor Piccard in na desni njegov asistent Kipfer. Zrakoplova gondola je prirejena za bivališče dveh oseb; v nji imata delikatne aparate, med njimi radio preparate, s katerimi merita zračne plasti, stopnje temperature, zračno elektriko, vetrovne pritiske itd. Profesor Piccard upa, da se dvigne v tem balonu s svojim tovarišem v višino 16 kilometrov, kjer je vročina neznan pojav, pač pa bo naletel na mraz, ki ga toplomer beleži 65 stopinj pod ničlo in več. Brrr. Za tako pot se je treba dobro pripraviti. Po dolgoletnih študijah so za stene gondole izdelali poseben material in stene preplekali s posebno barvo, ki sprejema solne žarke tako, da pošiljajo v notranjost gotovo mero toplote. Pod gondolo je stroj, ki ima oskrbovati zrakoplovu potrebno gonilno silo in gondoli nekaj toplote.

Razen pripomočkov, ki jih rabi znanost pri merjenju in raziskovanju zračnih plasti, sta se opremila tudi s fotografirnim aparatom za filme. Vzela sta 500 kilogramov svinca v drobnih zrnjih, ki jih bosta mečala proč polagoma v svrhu zmanjševanja teže, ko se bosta dvignila nad prve zračne plasti. Tudi s parašuti sta se preskrbela, kajti kdo ve, lahko se dogodi nesreča, pa ni varno prileteči kakor strela na zemljo. Počasno spuščanje z višav na tla daje človeku vsaj upanje, da padec ni zadnji, ker bodo še prilike za polete v zrak.

Piccardu in Kipferju je pri pripravah in raziskovanjih mnogo pomagal češki znanstvenik dr. Behounek. Polet financira v prid znanosti belgijska vlada, dohodek v pokritje izdatkov pa se pričakuje tudi od prodaje filmov, ki bodo vzeti o zračnih pojavih mnogo kilometrov nad zemsko površino. — Te vrste študije so danes potrebne radi razvoja zračne plovbe. Aeroplani in posebno še zrakoplovi imajo največje ovire v neugodnem vremenu. Veliko nevarnost tvorijo tudi takezvani zračni vrtinci, ki potegnejo vase letalo kakor tolmun človeka pri kopanju. Vse vlade se trudijo doseči čimveč dognanj pri raziskovanjih zračnih pojavov, in Piccardov je eden izmed mnogih. Svojo originalnost pa ima v posebnih pripravah in v drznih poskusih.

ŠE O TRŽAŠKI JUSTIFIKACIJI

Poročilo iz Jugoslavije o tragediji in barbarstvu pod fašizmom in o zadržanju v Jugoslaviji z ozirom na tržaški zločin

Sredi sept., 1930.

Prve dni meseca sept. se je vršil v Trstu pred izrednim tribunalom, ki mu je predsedoval general Cristini, proces proti slovenskim mladincem, ki so bili obtoženi atentata na poslojpe fašističnega tržaškega dnevnika "Popolo di Trieste" ter raznih drugih dejanj, kaznivih po zakonu o zaščiti države. Na obtožence so navallili vse protifašistične akcije zadnjih let, jih obtožili raznih pred leti izvršenih požigov, obtožili, da so imeli tajno organizacijo, ki je s terorističnimi dejanji delala proti fašizmu. Pred izrednim tribunalom je stalo blizu 20 obtožencev, samih mladih ljudi.

Dasi je bilo rečeno, da bo proces trajal dolgo časa, so ves ogromni material pregledali v nekaj dneh in 5. sept. zvečer je bila izrečena obsodba, s katero so bili obsojeni mnogi na dolgoletno ječo, štiri pa so obsojili na smrt. To so bili Miloš, Bidovec, Valenčič in Marušič. Obsojenci so vložili prošnjo za pomilostenje, toda tržaški vojaški poveljnik jo je zavrnil, in že 6 ur po razsodbi, 6. septembra zjutraj, so odpeljali obsojence v avtomobilu v Bazovico na vojaško strelišče, kjer so jih ustrelili. Štirinajst strelcev je bilo namenjenih vsakemu izmed četvorice. V hrbet!

Zakaj se je tako mudilo? Vsekakor zato, ker so se baš na 6. septembra vršile v Beogradu velike vojaške slavnosti: kralj Aleksander je predajal jugoslovanskim polkom nove vojaške prapore. Seveda so bila zato vsa jugoslovanska mesta v zastavah, vsepovsod so se vršile proslave, sprejemi zastav, godbe vojaške so igrale, parade, parade, parade... in v Bazovici pri Trstu so tedaj padli, ustreljeni v hrbet, štirje Slovenci. Obsodba in justifikacija je bila sporočena že 5. zvečer oziroma 6. sept. zjutraj našemu tisku, ki pa ni smel obsodbe ali vesti o justifikaciji priobčiti, da ne bi skalili slavnostnega razpoloženja v Beogradu. Šele 7. sept. so časopisi priobčili poročila. Jugoslovanska mesta so bila tedaj v zastavah.

O procesu in justifikaciji je priobčila dunajska socialistična "Arbeiter Zeitung" članek pod naslovom "TRST" in s podnaslovom "Po zaslugi fašizma je Trst za Italijo izgubljen", kjer piše tako-le:

"V tržaški luki je zasidranih deset italijanskih vojnih ladij. Vsa milica je mobilizirana. Mesto je polno vojaštva in s Krasa sem odmevajo streli z vojaških vaj. Vse to je videti kakor vojna grožnja proti Jugoslaviji, je pa v resnici samo fašistična grožnja svoji lastni državi. Sodba v Trstu bi bila lahko kot iskra preskočila slovenske dežele in tam zanetila požar, toda jugoslovanska vlada je to z največjo previdnostjo in samozatajevanjem preprečila. Zadeva pa nima le svoje dnevno-politične plati, temveč tudi zgodovinsko plat, ki jo je treba motriti z drugačnim, vse večjim merilom. Cesarji Avstrije se v desetletjih ni posrečilo, da bi napravila iz Trsta Slovanom naklonjeno mesto in omilila italijanski nacionalizem te najvažnejše jadranske luke, fašizem pa je to storil. Kri je prav poseben sok tudi v politiki.

Kdor hoče vse to razumeti, si mora biti na jasnem, kaj je pomenila noč sodbe in justifikacije za prebivalstvo Trsta ter za slovensko in hrvatsko ljudstvo mesta in dežele. Publika, ki je bila pripuščena v razpravno dvorano, je bila seveda trikrat prešetana, a kljub temu so med govorom državnega tožilca padali kliči: "Ne na smrt! Ne na smrt!"

V avtomobilu, ki jih je vozil na morišče, so obsojenci prepevali slovenske pesmi. Zroč smrti v oči, so kazali Marušič, Miloš in Valenčič največjo pokojnost, najmlajši med vsemi štirimi, 22-letni Bidovec pa celo ponosno samozavest in zaničevanje. S cigareto v ustih je zaklical svojim na smrt obsojenim tovarišem, naj nikar ne delajo žalostnih obrazov, saj ne bo tako hudo. Preden je padlo povelje za salvo, se je na stolu okrenil, tako da je prejel smrtonosno salvo v prsa. "Doli fašizem!" so bile zadnje njegove besede.

Samo dve žrtvi sta bili takoj mrtvi, Bidovec in Valenčič, do čim sta Marušič in Miloš bila po salvi še živa. Poveljujoči oficir je pristopil in ju ustrelil z več strelj v glavo. Trupla so takoj pokopali.

Podeželsko prebivalstvo Istre tja do tržaškega predmestja Sv. Ivana je začelo noč pred usmrtnitvijo s svojevrstnim obredom. Ob vsaki mizi, za katero so onega petka sedli k večerji, so bili pripravljeni še štirje prostori, ki pa so ostali prazni. In brez besed so molili za štiri nevidne goste, ki so bili one noči prisotni v zadnji istrski koči. In vse žuljave roke, ki so onega večera rezale in lomile svoj skromni kruh, so se sklenile k molitvi, ali stisnile v pest in oči vseh so bile uprte v ona štiri prazna mesta. Noč in naslednje jutro — ob šestih zjutraj je bila sodba izvršena — so ljudje prebili v molitvi. Je to skromen, od teškega garanja uslošen narod, ki skoraj ne more poznati pravičnosti na svetu pa se zato v svojem trpljenju obrača k bogu. Toda one noči je molil ta narod k tistemu bogu, ki pusti rasti tudi železo in svinec krogel!

Šele sedaj se vidi, koliko Slovencev je v Trstu. Kdor je še večerj rekel: "Jaz sem Tržačan," ta danes mirno izpove: "Slovenec sem." Fašisti govore z zasmehom o solidarnosti Slovencev, ker so Slovenci in Hrvati, ki prihajajo z dežele v mesto, večina moletarji in zavzemajo mesta nižjih nameščencev in služabnikov. Toda fašisti ne vidijo, kako strašen prepad se je odprl med vladajočim italijanskim razredom in med slovensko raso. Ne vidijo, kako visoko se ti zatiranci dvigajo nad Italijani. V Trstu še verujejo, da predstavlja fašizem vso Italijo, in govore: "Italijani bodo pomorili vse Slovence, ki se zavzemajo za svojo narodnost." Tako pada ta sovraštvo in zaničevanje. ki ju žanje fašizem, na vse Italijane v Trstu. Na ta način je nastala napačna sodba, kakor da bi bili Italijani zatiralci Slovencev, v resnici pa so oboji, Italijani in Slovenci, zatirani od fašizma.

S povsem policijskotehničnega stališča je sedanjí položaj v Trstu za vlado ugoden. Za njo je bolje, da obstajata dve medsebojno sovražni skupini protifašistov in da lahko svojo borbo proti opoziciji predstavlja kot borbo proti sovražnemu narodu. Vsak protifašist je danes v Trstu za vlado Slovan, toda tudi vsak italijanski protifašist je za Slovan zatiralec njihovega naroda. Tako zadane fašistična diktatura dve muhi na en mah: razdvaja svoje nasprotnike in svojo borbo proti opoziciji lahko odeva z nacionalnim plaščem. Ta fašistični policijski trik pa ustvarja novo zgodovinsko situacijo: oporeka Italijanom pravico do Trsta, Slovanom pa

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.
Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ.

(Nadaljevanje).

3. Polemika proti Bauerju in Ruge-u.

Po ustanovitvi "Nemško-francoskih letnikov" je študiral Marx s še večjim ognjem kot poprej, svest si važnosti ekonomije, angleško in francosko narodno gospodarstvo in je s čudovito gotovostjo cilja nadaljeval svoja socialistična in zgodovinska raziskovanja. Nobena obotavljajanja in omahovanja več. Natančno je že vedel, kaj je hotel. Za seboj je imel ideološko mladoheglovsko dobo in gnalo ga je, kot jeseni 1837, da z novega stališča premotri vse nazaj in naprej. Tak ogled je "Sveta družina", ki je nastala jeseni 1844 in h kateri je nekaj prispeval tudi Engels. To je obraten s prejšnjim učiteljem in prijateljem Brunom Bauerjem in njegovim bratom Edgarjem, ki se nista mogla ločitj do Hegla. Knjiga je imela namen, potisniti mlado-Heglovce na pot socialne kritike, gnati jih naprej, ne dopustiti, da okostene v abstraktnem mišljenju. To ni nikako lahko čtivo. Marx je tu obdelal v stisnjeni in zelo ostreni obliki svoje tedanje filozofsko, zgodovinsko, gospodarsko in socialistično znanje. Poleg odlične slike angleško-francoskega materijalizma, ki razkriva tudi zvezo med tem in angleškim ter francoskim socializmom v nekaj kratkih, a lj vsebinsko zelo bogatih stavkih, vsebuje "Sveta družina" kajli materijalističnega zgodovinskega naziranja, kakor tudi prvi poskus, socialno-revolucionarno motriti razredni boj med kapitalom in proletarijatom s socialno-revolucionarnega stališča. V našem uvodu (2. Heglovo delo) smo podali nekaj drobcev iz tega. In o Bauerjevi zgodovinski ideologiji pravi Marx: "Ali misli, da je v spoznanju zgodovinske resničnosti prišla vsaj do pričetka, dokler izključuje naravoslovje in industrijo iz zgodovinskega gibanja? Ali misli, da je katerokoli perijodo že resnično spoznala, ne da bi n. pr. spoznala industrijo te dobe, ta neposredni način produkcije življenja? ... Kakor loči (Bauerjeva ideologija) mišljenje od čutenja, dušo od telesa, samo sebe od sveta, tako loči zgodovino od naravoslovne vede in industrije, tako ne vidi zibelke zgodovine v surovo-materijalni produkciji na zemlji, temveč v oblakih na obnebu." Bruno Bauer, ki je veroval v vsemoč ideje in ki je zanikal vsako sposobnost množice, je pisal: "Vse velike akcije dosežanje zgodovine so bile zati v naprej zgrešene in brez krepkega uspeha, ker se je za nje zanimala in navduševala množica — ali so pa morale žalostno končati, ker je ideja, ki jih je vodila, morala odgovarjati površnemu pojmovanju, to se pravi, — morala je računati z odobravanjem množic." Na to je odgovoril Marx: Velike zgodovinske akcije so vedno vodile interesi množic in le v kolikor so zastopale te interese, so se mogle uveljaviti v akcijah ideje; sicer so ideje lahko zbudile navdušenje, ali niso mogle doseči nikakih uspehov. "Ideja se je vedno blamirala, v kolikor se je razlikovala od interesa. Z druge strani je lahko razumeti, da vsak interes množic, ki se zgodovinsko uveljavlja, v ideji ali predstavi daleč prestopi svoje resnične meje, ko se prvič pojavi na svetovnem odru, in se slabo istoveti z interesi človeštva." Tako ideja francoske revolucije ni prevzela samo buržoazije, v čijem interesu se je potom velikih akcij uresničila, temveč navdušila je tudi delovne množice, za katerih življenjske pogoje ni mogla ničesar storiti. V dosedanji zgodovini so torej imele ideje temeljite uspehe, v kolikor so odgovarjale razrednim interesom. Navdušenje, ki so ga razbudile take ideje tudi pri drugih razredih, je izviralo iz iluzije, da so te ideje pomenile splošno človeško osvobodjenje.

V avgustu 1844 je priobčil Marx v pariškem "Napreju" pod naslovom "Kritične obrbne glose" daljšo polemiko proti Rugeju, ki je zagovarjal socializma in revolucije in ki zavaruje zlasti nemški proletarijat pred Rugejem: "Kar se tiče stopnje izobraženosti ali sposobnosti za izobrazbo nemških delavcev v splošnem, spominjam na Weitlingove genijalne spise, ki v teoretičnem oziru čisto prekašajo samega Proudhona, čeprav zelo zastojaajo v izvajanju. Kje bi mogla pokazati nemška buržoazija — vstevši njene filozofske in učene pismarje — podobno delo kot Weitlingove garancije harmonije in svobode z ozirom na osamosvojitve? Če primerjamo skromno, malodušno povprečnost nemške politične literature s tem brezmejnim in briljantnim literarnim debutom nemških delavcev; če primerjamo te orjaške otroške čevlje proletarijata s pritlikavostjo izhojenih političnih čevljev nemške buržoazije, potem moramo proročavati nemški pepelčici atletske postav. Priznati moramo, da je nemški proletarijat teoretik evropskega proletarijata, kakor je angleški proletarijat njegov nacionalni ekonom in francoski njegov politik. Priznati moramo, da ima Nemčija prav tako klasičen poklic za socialno revolucijo, kot je nesposobna za politično. Kajti kakor je nemoč nemške buržoazije politična nemoč Nemčije, tako je sposobnost nemškega proletarijata — tudi če se ne oziramo na nemško teorijo — socialna sposobnost Nemčije."

(Morda je k tej dozorelosti pripomoglo tudi dejstvo, da je v Sloveniji prepovedano pisati in govoriti o "slovenskem narodu", in je dovoljeno le, govoriti o jugoslovanskem narodu. Slovenci pa smo kvečjemu ljudstvo, ali karkoli že. Zgodilo se je za pogosto, da je v ljubljanskih dnevniki in tednikih cenzura prečrtala besedo "slovenski narod".) Tako pojmovanje je mnogo bliže proletarskemu presojanju. In zato je v vsej tej grozoti sedanjih dni vendarle nekoliko tolažbe v dejstvu, da prav te razmere same čistijo pojme in gledanje na borbe sedanjosti.

ALEKSANDER NEVEROV,

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruska povest iz dni velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

— Kaj pa stokaš? Saj nas vendar ne peljejo v ječo. Ko se prepričaj, od kod sva, naju spuste.

Nato je rekel vojaku laskajoče:

— Z nami res ne gre drugače. Vsi lezemo, kamor ni treba...

Vojak molči.

— Sodrug rdečevojnik, kaj naju res ni mogoče pustiti? Gladujeva.

— Stopaj, stopaj! Jutri se lahko pelješ!

Miška je pomislil:

— Kako bi ga ogoljufal?

Prijel ga je za roko in zašepetal:

— Sodrug rdečevojnik, glej, mužik je zopet zlezel v voz.

— Kje?

— Glej, tam za vagoni.

Vojak gleda. Na vagonu sedita k sreči dve babi.

— Počakajta tu.

Miška je radostno rekel:

— Čakaj, Serjoška, čakaj! Počakava so druga rdečevojnika. Saj se ne utegne pečati z nama...

Vojak je stekel, da odžene babi, a nikjer nobenega mužika. Kakor nalašč. Miška je popravljal vrečo na hrbtni in zašepetal Serjoški:

— Ne vpij! Daj roko!

Sprva sta bežala zadaj za postajo, mimo krvavih hlevov. V temi sta se spodtikala ob kupčke gnoja.

Vznemirila sta spečega psa. Pes je zalajal. Serjoška se je prestrašila. Bežala sta dalje okrog voznjaka in se skrila pod vagono zadaj. Počepnila sta, nato sta se plazila dalje. Miška je poduhal svoje roke in pljunil.

— Tfu! Kakšna nesnaga je tu čepela. Pazi, da se ne umažeš.

— Sem se že.

— Ne prijemaj se me!

Pogledala sta izpod vagona. Nobenega človeka ni videti. Kaj je to? Ljudski glasovi udarjajo iz daljave na njuna ušesa.

— Serjoška, zašla sva.

Krenila sta naglo na drugo stran. Tu je stroj, tik pred nosom.

— Glej, tu je!

A na stroj se plazijo mužiki z babami.

— Ne kričita!

Miška sune tovariša v hrbet.

— Splazi se!

— A ti?

— Stopaj, ne govori z mano!

Ne sme se obotavljati. Miška je vodja.

Serjoška se je splazil na stroj, a ne ve, kje bi sedel. Komaj se je oprjel, že se je opek.

— Miška, tu je peč!

— Molči.

Naenkrat silen žvižg nad samo glavo, a doli pod nogami: — fu! fu! fu! fu! Serjoški so se naježili lasje.

— Batjuška!

Spčetka so se peljali počasi, nato vedno hitreje in hitreje. Kakor da nekdo rjove nad glavo, grmi, suje, a iskre se sipljejo od nekod. Veter reže v obraz in stresa glavo. Oh, če se prevrže stroj, zdrobi se in nitj en človek ne ostane cel.

Serjoška je pogledal ne koliko napre in z grozo omahnil. Nasproti dirja pošast z ognjenimi očmi. Sedaj zdrobi vse!

A pošast plane mimo stroja.

— Zž—ž!

Razdrobila ni ničesar.

8.

Dolgo so se peljali.

In ni bilo mogoče razumeti, ali beži zemlja ali beži stroj. Zdaj kakor da drvi naprej, potem zopet kakor da dirja nazaj. Zemlja se vrta in enem mestu, a stroj drvi z ljt dmi kakor po zraku.

Na mostičkih preko prepadov je strašno bobnelo pod kolesi, prepadi sami so se pojavljali očem samo za sekundo s svojimi črnimi, odprtimi žreli.

Protj jutru je postajala voznja prijetnejša. Polja vstajajo pred očmi. Lokomotiva dirja mimo čuvajnic. Videti je mužike na konjih, babe, otroke, vasi.

Miška, utrujen radi prebete noči, je trdno spal poleg dimnika lokomotive. Baba je došla otroka. Mužik je razgalil vrat, segal z roko pod srajco in si obiral uši.

Druga baba kriči nad mužikom:

— Ne meči uši na mene!

— Izmuznila se mi je!

— Kje?

— Tukaj!

— Zlodej ušivi!

— Ne zmerjaj. Najdem jo. Zaznamovana

je. Levo uho ima razrezano, na čelu belo pegico...

Stroj je navkreber zmanjšal brzino. Zaspel je, zapihal in se je ustavil.

— Prispeli smo! — je pomislil Serjoška.

Mužik je rekel, obrnjen k svojemu tovarišu:

— Lokomotiva je pokvarjena.

— Torej obstanemo?

Pojavil se je človek v črni mastni srajci in začel udarjati s kladivom po kolesih. Prišel je še drugi... Potegnil je stroj enkrat, dvakrat in še zopet ustavil. Mužiki so skočili iz vagonov, za njimi babe in že so, razvrščeni v polkrogu, ne daleč od lokomotive, opravljali "svojo potrebo".

Serjoška je pomislil:

— Menda je to tukaj dovoljeno.

Tudi njega je zavijalo po črevah, toda bal se je, da bi ne zaostal. V očeh pa so se mu lesketale solze od bolečin.

— Miška, pojdiva!

— Mi ni treba.

— Meni pa zelo...

— Skočim, hitro...

Že je Serjoška hotel skočiti, a ljudje so jeli vpiti:

— Sedite, sedite, se že peljemo...

Zapihal je stroj, zatulila je piščal in vozovi so se zganili.

Serjoška je zajokal:

— "Na stran" moram!

— Potrpi nekoliko, ni mogoče sedaj.

Čez minuto se je Serjoška krčevito zgrabil za trebuh.

— Ne zdržim!

Počakaj nekoliko, počakaj! Kmalu bomo na postaji.

Miška ni hotel gledati Serjoški v obraz. Serjoški so se obračale oči kot v obupu, obraz je pobledel.

— Kaj je s teboj?

— Ušlo mi je.

— Molči, ne govori! Sem-le sedi!

Sedel je poleg babe. A baba godrnja:

— Tfu, kako le smrdi pri nas!

Tudi mužik se jame ozirati.

— Nekomu je ušlo!

— Prav pošteno ušlo!

Lažje je bilo Serjoški v trebuhu. Sedi in se ne zgane.

Miška ga suje med rebra.

— Molči!

9.

Komaj je vlak zavozil na postajo, so se že na vagonskih ploščadah pojavljale glave, roke in noge, konji in telege. Stroj se je ustavil daleč od postaje. Mužiki so z babami kar poskakali z vagonov. Skočil je tudi Miška s Serjoško. Miška je nekoliko šepal z levo nogo, a Serjoška je docela pozabil hoditi po zemlji. V glavi se mu je vrtelo, noge so se spodtikale in zopet, kakor na vlakcu, se mu je zdelo, da se vagoni zibljejo, da se nebo suče.

Miška vleče Serjoško.

— Pojdi, pojdi!

— Kam?

— Tu se ne sme. Videli bodo...

Odšla sta na bolj oddaljen, samotni prostor poleg velike ograje. Serjoška je zagledal v travi žebelj. Razveselil se je najdbe. V glavo mu je šinila misel:

— Doma mi bo že prav prišel!

Miška je videl, kako se je Serjoška sklonil in pobral žebelj:

— Kaj si vtaknil v žep?

— Žebelj.

— Vrzi stran!

— Zakaj?

— Pregledali nas bodo...

Serjoška se je nakremžil. Škoda zavreči žebelj. Jeza mu vstaja v srcu in srdit opazuje Miško. Kako zapoveduje. Povsod on, samo on. Serjoška se je spomnil vseh žalitev, ki mu jih je bil Miška že kdaj izrekel... Kar zadržalo ga je. Stisnil je žebelj in pomislil:

— Naj udari!

Miška se še huje razjezi:

— Vrzi stran!

— Kaj ti to mar?

Miški ni bilo do žeblja. Samo zamalo se mu je zdelo, da je Serjoška pobral dober žebelj, a on, Miška, ga ni pobral in sicer zato, ker je ves čas mislil samo na kruh.

— Kako sva se pogodila?

— Kako?

— Vse deliva.

— To velja za kruh.

(Dalje prihodnjic.)

(Nadaljevanje...)

Fašizem na delu.

Mišim, da mi ne bo nihče oporekal, ako trdim, da tvorijo Slovenci, kateri žive v današnji Julijski Benečiji, najkulturnejši del slovenskega naroda. Nikjer drugod v slovenskih pokrajinah ni bilo toliko narodnih domov, nikjer toliko čitalnic, pevskih in drugih kulturnih društev. Danes je naš narod v Julijski Benečiji brez vsake organizacije — politične, kulturne, ali gospodarske.

Proglasi obljub.

Ko je italijanska armada zasedla naše kraje, je izdal vrhovni poveljnik proglás na Slovence, kateri se je glasil:

"Slovenci! Italija, velika svobodna država, vam daje iste civilne pravice, katere imajo drugi njeni državljani. Ona vam bo dala eno v vašem jeziku, številnejše kakor vam jih je dala Avstrija. Vaša vera bo spoštovana, ker je katoliška vera religija vse Italije. Slovenci, bodite zagotovljeni, da bo Italija, velika in zmogovita, skrbela za vse svoje državljane, ne glede na to, kateri narodnosti pripadajo."

Se več obljub.

Te obljube so bile pozneje večkrat ponovljene. Dne 27. septembra 1919 je M. Tittoni, takratni ministrski predsednik, ponovil te obljube s sledečimi besedami:

"Ljudstva drugih narodnosti, katere so z nami združena, morajo spoznati, da je nam vsaka ideja zatiranja in raznarodovanja popolnoma tuja, da bodo njihove kulturne institucije in njihov jezik spoštovane, in da bodo njihove administracije deležne vseh privilegijev naše liberalne in demokratične postavodaje."

Prišel pa je fašizem in od vseh teh obljub ni ostalo danes nič drugega, kakor prazna lupina. Fašistični režim je poštepal v prah vse narodne, politične in človečanske pravice goriških Slovencev.

Politična svoboda.

O politični svobodi v Italiji se danes sploh ne more govoriti. Ta trditve velja ne samo za Slovence, ampak za ves italijanski narod, kateri je danes brez vsakih političnih pravic. Vlada te države je danes v rokah fašistične stranke, katera šteje nekaj nad en milijon članov. Pravzaprav fašistična stranka ni politična stranka v našem pojmovanju besede. Lažje se jo primerja oboroženi armadi ali milici. Vsi člani te stranke so oboroženi in ena četrtina tega članstva (300.000 mož) je stalno pod orožjem. Člani te fašistične milice imajo 20 lir dnevne plače, kar je več, kakor prejema navaden delavec za naporno deseturno delo. Vojaki, kateri služijo v stalni armadi, dobe samo par centov na dan.

Sicer imajo državljani volilno pravico, ali volitve v Italiji so le žalostna komedija. Vsi kandidati morajo biti odobreni od vrhovnega odbora fašistične stranke. Za vsak urad je samo en kandidat, in volilec glasuje samo z da ali ne. Slovenci seveda nimajo nikake politične organizacije in ako se udeležijo volitev so prisiljeni glasovati za kandidate, katere

John Metelko, O. D.

Preiščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street,
CHICAGO, ILL.
V uradu od 1 do 6. popoldne,
v torek, četrtek in petek od
1. pop. do 8. zvečer.
Tel., LAWDALE 4872.
V FRANCES WILLARD
BOLNIŠNICI
od 9. do 10. dopoldan ob torkih,
četrkih in sobotah.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA
PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR,
lastnik.
1724 S. Sheridan Rd.,
No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinj, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Vtisi iz Goriške

Piše Matt Petrovich

jim predloži vrhovni svet fašistične stranke.

Seveda tudi pod starim sistemom volitev ni bilo dosti boljše. Neki goriški Slovenec mi je pravil, da je bil član volilnega odbora kot zastopnik slovenske stranke. Bilo je, če se ne motim, leta 1925. Ko je bil na delu v volilnem uradu, je prišlo nekaj fašistov in mu ukazali naj odide iz urada. Obrnil se je do predsednika volilnega odbora za protekcijo, toda ta mu je odgovoril, da je to nemogoče. Svetoval mu je, naj se obrne na policijo. Na policijskem uradu je dobil isti odgovor. Ko pa se ta rojak vrne nazaj na volišče, pride za njim drhal fašistov, katera ga je s silo odvedla. Zabičili so mu, naj se drži proč, ako hoče ohraniti zdravo kožo.

Kakor so volitve v državni zbor le farsa, tako so tudi volitve v občinske odbore. Občinski možje imajo namreč samo posvetovalen glas in nikakih legislativnih pravic. Glavno besedo v občini ima vedno le načelnik ali "podcata", kateri pa ni izvoljen od ljudstva, ampak je postavljen od vlade v Rimu. Nad vsemi občinskimi načelniki, sploh nad vsemi vladnimi uradniki pa pošuje distriktni komisar, kateri mora biti fašist in je imenovan na to mesto ne od vlade, ampak od vrhovnega odbora fašistične stranke. Njegova beseda velja v vsakem slučaju, njemu se pokorj ves vladni aparat in za svoje delo je odgovoren samo vrhovnemu odboru fašistične stranke. Današnja Italija je razdeljena v 40 do 50 takih distriktov in v vsakem pašje en mali Mussolini.

To je politična svoboda v Italiji. Ruski boljševidci so le navadni učenci v šoli diktatorstva, kadar jih primerjamo vladarjem Italije.

Slovenščina izginila iz šol.

V sedanji Julijski Benečiji je bilo pred okupacijo stotine slovenskih šol. Slovenci so imeli tudi dosti otroških vrtcev. Razen tega so imeli slovensko gimnazijo v Gorici in realko v Idriji. Vse te slovenske šole so danes zatrite. Vsi slovenski učitelji in učiteljice so bili ali premeščeni v južno Italijo, ali pa so odpotovali preko meje v Jugoslavijo. Povsod v Jugoslaviji se dobe danes učitelji, kateri so poprej učiteljevali na Goriškem ali v drugih krajih Julijske Benečije. Vse šole v teh čisto slovenskih krajih so dapes izključno italijanske. Isto velja za otroške vrte. Male, petletne otročičke so stariši prisiljeni pošiljati v te otroške vrte, kjer jim učiteljice, zmožne izključno italijanskega jezika, vbijajo v njih male glavice prve pojme izobrazbe v tujem jeziku. Teh otroških vrtcev je dosti tudi po malih kmetijskih vaseh. "Lega Nazionale", ka-

tera jih ustanavlja, je pridno na delu.

Napredek nemogoč.

V elementarnih šolah se ta izobrazba nadaljuje. Slovenski otroci, kateri razumejo samo jezik svoje matere, naravno v teh šolah ne morejo napredovati. Doma s svojimi starši, s svojimi brati in sestrami občujejo v slovenščini, a v šoli se učijo italijanščine. Učitelj in učiteljice so zmožni edino italijanskega jezika. Posledica je, da kadar zapuste šolo, niso zmožni ne enega ne drugega. Na ta način zapravljajo na eni strani svoj čas in mlada leta, na drugi pa denar davkoplačevalcev.

Da raznarodovanje napreduje hitreje, so otroci prisiljeni pristopati v razne organizacije, katere pomagajo pri fašistični vzgoji, kot v "Piccole Italiane" za deklice, in "Bambini" za dečke. "Bambini" je precej podobna ameriškim "Boy scouts", le da je v nji še več militarističnega duha.

Militaristična vzgoja se nadaljuje nato v srednjih šolah. Fašistična organizacija srednje šolske mladine se imenuje "Avanguardia". Ko doseže mladenič petnajsto leto, postane član Avangardije. Tukaj dobi prve pojme, ne samo v telovadbi, ampak tudi v vojaški disciplini in v rabi vojaškega orožja. Ako se skaže zvestega in zanesljivega člana, mu je z

Waterloo Dry

Cleaning Co.

COLLINWOOD, O.

Frank Trebec,

lastnik

Čistimo, likamo in popravljamo

moške in ženske obleke

15805 Waterloo Rd.

Tel. Kenmore 1275

Se priporoča Slovincem v poset

Prva Jugoslovanska

restauracija

DOMAČA KUHINJA

Otto and Jerry

Miškovsky,

lastnika.

4047 W. 26th Street

Se priporoča Slovincem v poset

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem,

kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večje sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

Slabe čase

se lahko prebrede, ako imate hranilno vlogo v zanesljivi banki.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

dvajsetim letom odprta pot v fašistično stranko.

Izobrazba v Italiji je danes militaristična izobrazba. Mussolini gradi militaristično državo, katera daleč prekaša predvojno Nemčijo. Njegove ambicije, da obnovi staro rimsko cesarstvo, ustvarjajo novo vojno nevarnost v Evropi. Ni čuda, ako sosedne države opazujejo ta militarizem v Italiji s skrbnim očesom.

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsake tretje nedelje ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, iahajate redno na seje in pridobivate mu novih članov, da bo mogoč napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta.

Adam Milkovič

SUŽNJI KRVI

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vse pravice do nastopa in Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje).

V času, ko sta vrtila blagajno, je nadzornik Vels pazljivo strmél v mrak. V desnici je držal svoj veliki samokres, v levici električno žepno svetiljko.

Slučaj je nanesel, da je prikorakala po isti ulici četvorica stražarjev, ki so se menda izmenjavali v nočni službi. Nadzornik Vels stopi tedaj v sredino ulice, vtakne roke v žep in pazljivo motri prihajajočo četvorico. Že so prav blizu. Še dobrih šest korakov in trčili bodo skupaj. V tistem hipu jim posveti Vels v obraz. Tudi oni štirje se poslužijo drug za drugim svojih svetilk in namerijo v neznanca. A kako se prestrašijo, ko spoznajo v tujcu nadzornika! Kakor bi trenil ugasnejo njihove luči. Pokorno pozdravijo brez besede. Njihovi obrazi so resni, izmučeni in starikavi.

"Le pojdite," reče Vels in malomarno odzdravi. "Vidim, da vršite službo v redu."

Ko so odšli, je nadzornik Vels napihnil obraz in bušnil v smeh. "Sijajno," je dejal, "to bi bilo zanimivo čitati v kakem romanu, a kaj šele doživljati!"

Minulo je dobre pol ure. Barboa in njegov pomagač sta se zamašila ob blagajni. Navrtala sta železne stene že na treh krajih, a vedno brez uspeha.

"Evo vam," je končno priskočil Barboa in položil kazalec na desno stran prav pod vrhom blagajne. "Tukaj! Pritisnite z levico ob desno stran, nastavite dleto, jaz bom..." V tem hipu sta oba okamenela. Z ulice se je čulo polglasno šepetanje. Barboa je pokilil skozi okno.

"Zasačeni!" je odskočil. Na ulici je stal avtomobil, z njega so drveli kakor pošasti črni stražarji. Nadzornik Vels je priskočil k avtomobilu.

"Ni se zamujeno," je dejal in hitro prešel dole nepridiprave.

"Koliko jih je," je priskočil prvi k Velsu. "Pst! Pst!", je položil Vels kazalec na usta. "Kdo vas je obvestil?"

"Čuvaj," so izblebetali vsi po vrsti. "Pamet, pamet," jih je miril nadzornik Vels, ko so vsi zbegani menci in iskali samokresov. "Poslal sem," je nadaljeval nadzornik, "dva stražarja na opazovanje." Stražarji se niso drznili niti dihati. Pokorno so čakali nasvetov in povelja svojega sicer nepoznanega predstojnika.

"Sedaj nas bo dosti," jih je hitro prešel Vels, "onkolite vse izhode. Bodite hrabri, dečki! Jaz grem bliže. Naskočimo jih najprej mi trije. V skrajnem slučaju vam dam znak za pomoč. Stražite izhode in ustrelite vsakogar, ki bi hotel ubežati. Maskirani so. Siroke klobuke imajo," je blebetal Vels. "Koliko jih je, pravzaprav ne vem. Izkažite se junaki! Streljajte v nje, kakor na zajce. Skrbel bom, da vas nagrade na najvišjem mestu."

"Razumemo," so odgovorili vsi in se pokrili na odkazana jmi mesta.

"Kadar in ako začujete streljanje," se je še obrnil nadzornik in se zaril v mračne obraze, ki so plaho gledali iz temnih kotov, "tedaj planite na pomoč. V najmanj dveh sekundah morate biti na mestu!"

Stražarji so vestno poslušali nasvet prebrisanega predstojnika in se še previdneje stisnili v kot. Glavna vrata so pustili odprta. To naj bi bila past. Ko bodo hoteli ubežati, jih naskočijo.

Vels je odhitel s tihimi koraki po stopnicah.

"Previdnost," je zašepetal trenutek kasneje svojima tovarišema. Barboa in njegov pomagač sta prisluhnila.

"Tukaj se postavite vi," je narekoval s skoro nešišnim glasom Vels, "in tukaj vi. Sledite meni!" Bliskoma so odprli sosednja vrata, sami pa se postavili v bojno vrsto. Barboa je počenil za pisalno mizo in držal samokres naperjen proti sosednji, temni sobi. Nadzornik je stopil za vrata, oni tretji pa je počenil za stolom.

"Vsi bomo streljali v ono sobo," je stegnil sunkoma desnico Vels. "S tem jih bomo popolnoma zmešali. Ko pridrve, jim ukazem, naj..."

V tem hipu je počil strel. Oni tretji je bil neokretno zgrabil še drugi samokres v levico. Oblak dima — votlo bobnenje iz pritličja. Kakor levi so drveli po stopnicah stražarji.

"Streljajte!" je zavpil Vels tovarišema in usulo se je grmenje kakor v bojnem jarku. Kakor toča so leteli izstrelki v prazno sobo. V tem hipu so pridrveli iz pritličja stražarji. Vsak je držal v desnici naperjen samokres in divje planil v zakajeni prostor.

"Tja! Naprej!" jim je ukazal Vels z gromovitim glasom in pokazal v temno sobo. Stražarji so planili naprej in že od daleč streljali v vrata. V tem trenutku je Vels s tovarišema za njihovimi hrbti pobegnil. Zdrveli so po stopnicah, vrgli kakor snop šoferja iz avtomobila in po bliskoma zdrčali po ulici. Barboa je znal prav spretno voditi volan. Zgodilo se je, da so po preteku treh minut bili že daleč iz mesta...

Gospodična Hedy ni bila spala vso noč. Ko je prvi solnčni pramen pogledal v njeno sobo, je veselo vzklila: "Danes, zlato solnce boš obsijalo Jeana v mojem objemu!"

Tisto predpoldne so z mrzlično naglico urejevali stanovanje. Gladki parketi so sličili zrcalu in medeni predmeti so zadobili zlat sijaj. Poskrbeli so, da čim razkošneje sprejmejo bodočega zeta. Gospodična Hedy je bila oblekla najlepšo oblačilo. Olišpala si je obraz s pudrom, si naravnala obrvi in trepalnice ter rahlo pordečila ozke ustnice. V vse njeno veselje se je urinila le ena kapljica žalosti. Opazila je bila, da je izgubila svojo dragoceno zapestnico, ki je njenemu zaročencu toli ugajala. Da, še sinoči jo je imela. Kaj naj poreče ljubimcu? Nu da, shranila jo je, tako mu poreče. Ko je tako v duši govorila z njim, je zapel električni zvonec.

"Tu je!" je šepnilo v njeno srce. Skočila je, razprostrla roki in se nasmejala. V objem ji je v resnici padel Jean Gray, ves eleganten kakor je bilo že pri njem v navadi.

Še nikoli ni bil pogovor tako živahen kakor tisto dopoldne. Proti njegovi volji je moral ostati na kosilu. Govorili so o vseh mogočih stvareh. Razmotrivali o trgovini, borznih spekulacijah in končno o tatvinah, vlogih in umorih. Oče mlade zaročnice je pripovedoval razburljivo novico, ki se je bila bliskovito raznesla po mestu. Jean Gray je začuden strmél v osineli obraz.

"Ni vrag," je pripomnil. "Naši stražarji so prepočasni. In kako ste zvedeli?"

"Naš atek vse zve," je Hedy obledno obliznila spodnjo ustnico.

"Seveda," je popravil Jean Gray, "človek, ki ima zveze z najrazličnejšimi ljudmi, on dozna vse. In kako je pravzaprav bilo? Čul sem že nekaj, a če se človek ne zanima..."

"Bili so trije," je pojasnjeval oče. "V strazarskih uniformah so kradli. He, he... Vsekakor predrzna ironija! Ali ne?"

"Duhovitost, da," je pripomnil smehljaje Gray. "Nu, in potem?"

"Ubili so šoferja, izpraznili..."

"Blagajno?"

"Vraga! Avtomobil! Vrgli so ubogega šoferja na pločnik in..."

"Pobegnili? Ha, ha, ha..." se je od srca nasmejala Gray.

"Strašni ljudje," je pripomnila mati.

"Mrz ne stresa," je dodeljala Hedy. "Govorimo raje o čem drugem! To me ne zanima več in tudi mi razburja živčevje. In ti Jean? Kako si opravil kupčijo?"

Pogledala se je v njegove oči in rahlo položila eno izmed rok na njegovo desnico. Barboa, ki ni bil pričakoval, da bo še kdaj občutil toplote njene roke, je moral z bolestjo razložit, da se mu kupčija ni obnesla.

"Kupčija, to je igra," je pojasnjeval končno. "Zgodi se časih, da človek slabo igra pa dobro konča — in tudi obratno." Gospodična Hedy je povesila oči. Torej ne bo nič? Jean ne namerava prositi očeta? O, kako težko je tako v negotovosti živeti! Pa je prav tedaj sivolasi oče razširil oči in stopil med hčer in njenega ljubimca. Položil je roke k njima in z mirnim a dostojanstvenim glasom izpregovoril: "Akò je vajina ljubezen čista in poštena, jaz jo blagoslavljam kot oče in se kot tak ne protivim vajini zvezi." Jean Gray se je zagledal v globoke oči.

"Da," je vstal, "moja ljubezen je čista in poštena — vendar, ostati hočem mož beseda."

"Jean!" ga je svareče pogledala Hedy. "Ziata," jo je pomiril Gray, "beseda, ki sem jo dal sinoči je že dolgo tičala v meni. Izdat sem jo in ostati ji hočem zvest: preje se mi mora posrečiti kupčija in šele potem te hočem objeti v mirno vestjo, da sem izpolnil, kar sem si ukazal."

Hedy ni dvignila oči; zakaj bala se je, da ji porose. V njenem srcu je zadivjal boj.

Ko sta malo kasneje sedela sama, mu je Hedy očitala, da je njegova ljubezen denarni zadeva.

"Da te torej ne ljubim?" je skoro ogorčeno vprašal Jean nato.

"Ne," je odmajala polagoma ona, "ako bi me ljubil, bi z obema rokama zgrabil očetove besede in vstvaril iz njih dejanja..."

"Hedy," je zaječal Jean, "tvoje besede so sarašnejše od noža."

Hedy se je sklonila k njemu in mu dejala: "Zavrgla sem sveto prisego, ko sem te spoznala, a ti stopaš mimo moje bolečine. Daj, spoznaj me Jean!"

"Hedy," jo je prižel k sebi Gray, "moja ljubezen je čista..." potem je umolknil. Beseda mu ni šla iz ust; zakaj čutil se je v tem trenutku majhnega, odurnega. Kako naj vstvari dejanja? S čim? Bisere, dragulje, tega ne sme prodati; najmanj leto dni ne smejo med svet, saj se ni dolgo odkar jih je bil ugrabil. V njegovih žilah je zavalovala kri. Čutil je toploto Hedynega telesa, ko se ga je ovila tesno in še tesneje...

(Daj je prihodnjič.)

DRAMA IN GLASBA

"Konec poti"

Chicago, Ill. — V nedeljo 26. oktobra bomo imeli Slovenci v Chicagu priliko prisostvovati vpriporitvi drame "Konec poti", katero je videlo filmirano že stotisoče ljudi. Bila je vpriporjena tudi na neštetihi takozvanih legitimnih odrih. Spisal jo je angleški pisatelj R. C. Sherriff, v slovenščino pa jo je prevel veliki slovenski pesnik Oto Zupančič. Vstopnice k tej predstavi so 75c v predprodaji in \$1 pri blagajni. Med predstavo in po igri za plesno zabavo bo igral J. Kochevarjev orkester.

Sedaj pa nekoliko o vsebini drame: Bilo je nekaj dni pred vstopom Anglije v vojno. V malem podeželskem mestecu nedaleč od Londona je bilo ljudstvo zelo vznemirjeno kaj se bo izcimljilo iz napetosti, ki je vladala med oficijelnim Londonom in Berlinom. Nekateri so z gotovostjo trdili, da bodo angleške armade, ki so bile že pripravljene, v par urah odšle v Francijo, dočim so drugi trdili, da bo izravnavo vse mirnim potom. Saj sta angleški kralj George in nemški cesar Wilhelm celo v sorodu in kot taka se vendar ne bosta "tepla".

Uslužbenka na poštnem uradu je nemirno hodila po sobi sem in tja in pazno opazovala telegrafski aparat, ki naj bi sedaj in sedaj znanil odločilo vest... Naenkrat prične "tik-takati", telegrafistka se vstane k aparatu in z nemirnim srcem pričakuje kaj bo. "Vojna napovedana Nemčiji. Vsi vojaki na dopustu se morajo tekoj javiti pri svojih polkih". Hitro napiše te dve kratki a usodepolni vesti z velikimi črkami in jih priprei zuraj urada na steno.

Ni minulo pol ure, že je bila zbrana pred poštnim uradom velika množica ljudi ki so čitali te dve vesti in komentirali po svoje. Med temi, ki so odobraval napoved vojne, so bili tudi dijaki, mladi in izkušeni mladeniči. Niso poznali grozot vojne; vse, kar so vedeli o vojni, so dobili iz knjig, v katerih so poveljevani generali in drugi višji častniki, ter slavospevi jurakom itd. Niti z besedico ni bilo omenjeno o peklenskem trpljenju, katerega morajo vojaki prenašati na bojišču in umirati za "slavo". Dijaki so se priglašali trumoma, in oni, ki so bili še premladi, so pa bili vsevoljni, ker so morali ostati doma. To veselje pa ni bilo znano med onimi, katere so odtrgali od družin ter jih dodelili k njihovim polkom. Odhajali so s krvavečim srcem, ker so slutili, da najbrže ne bodo več videli svojih dragih.

Med onimi prebivalci tega malega mesta sta bili tudi dve družini, ki rista pozdravili napovedi vojne: družina Stanhope in Raleigh. Imeli sta le po enega sina, sedaj v višji šoli. Običaj je bil med premožnejšimi družinami na Angliškem, da so pošiljali svoje sinove v vojaško akademijo, ne radi tega, da bi umirali na bojiščih, ampak tako iz navade, ker je bilo mnenje, da mladi fantje morajo biti vojaki — doma. In sedaj bi pa morala oditi na bojišče.

P. O. (Dalje prihodnjič.)

"Vdova Rošlinka" v Springfieldu

Springfield, Ill. — V nedeljo 26. okt. vpripori klub št. 47 v prenovljenem Slovenskem domu znano šoligrvo v treh dejanjih "Vdova Rošlinka", ki je res polna humorja, tako da bo vsakega razvedrila in ga prislila v smeh.

Vdova Rošlinka hoče dobiti zalega Rožmanovega Janeza za moža, hoče ga tako zelo, da se spusti zanj v takmo s svojo lastno hčerko. Kdo zmagata, mati ali hči? Videli boste na predstavi. Vabi ga k sebi z medicno, vabi ga celo pod okno. Tudi na božjo pot se pripravi z njim, ker je Balantač, velik romar in drugače tudi ljubitelj medicine, skomandiral tako, da bo Janez Rošlinko vzljudil in jo peljal pred oltar. Ali je Balantač res tak čudodenik? Spoznali boste, ko ga vidite v igri.

In pa kmeta Blaž in Tomažin — stepeta se za Rošlinko, pa še kako! In ko zlomastita drug drugega, se jima ohladi tudi ljubezen do Rošlinke, zakaj? Odgovor dobite na predstavi.

Ali še verujete v kolomanov žen? Količina je njegova vrednost, boste videli iz izkušnje svetega romarja Balantača.

Na koncu se stvar neha z zaroko, s čigavo, to boste videli, in potem, ko se spusti zastor, se začne prsta zabava in ples. Predstava se prične ob 7. zvečer. Vstopnica za moške je 50c in za ženske 25c.

John Goršek.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Crawford 1382. Prietna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

Velika udeležba na prireditvi "Danice"

Chicago, Ill. — Dvorana ČSPS. za W. 18th St., v kateri je imelo prošlo nedeljo samostojno mladen. podporno druš. "Danica" svojo predstavo in veselico, je bila polna občinstva vseh treh "struj". Vprijorjena je bila "Kraljica cigancov", igra s petjem in štirih dejanjih. Ima petnajst vlog in zbor. Snov igre je pripovedka o grajski hčerki, katero nepazna pasturja pusti nekje na trati, mimo pa pridejo cigani in jo odnesejo, kot je običaj v pravljicah. Dekletcu je bilo tedaj 3 leta. Med cigani je rasla ter postala članica njihove družbe, celo za svojo kraljico so jo imenovali. Nekoj jo vidi sin nekega grajščaka in se vanjo vroče zaljubi, kakor se lahko že brali o sličnih srčnih pojavih v pripovedkah. Ali na grad ne sme z njo, ciganke bi mu visokorodni starši ne pustili vzeti, pa postane še on cigan. Naokrog pride ob neki priliki mladenič, ki je bil sin sosednega grajščaka; ta seveda ni vedel, da je žena ciganske kraljice tudi grajski sin, zato si zaželi lepoticu zase. Mladi "cigan" pa se upre, zato ga zvežejo in zapro; pri tem se izve, da on ni cigan, pač pa grajski sin, o katerem so mislili, da je na bojiščih nekje v daljni deželi. In tako pride še na dan, da njegova žena v resnici ni ciganka, nego 16 let pogrešana hčerka sosednega grajščaka, sestra tistega, ki si jo je zaželel za zabavo. Konča se s var kakor se pričakuje v pravljicah.

Vloge so imeli (po vrsti, kot so označeni v sporedu), Fr. Krapenc, Fr. Grad, Nick Mencinger, Anna Ribič, Anton Krapenc, Jos. Gerbajs, Anna Kaporc, Fr. Augustin, Brigita Šperko, Mary Pintar, John Hujan, Jos. Prah, Fr. Ribič in John Križnik. V sporedu je rečeno, da nastopa v igri 70 karakterjev. Meni se jih ni zdelo toliko. Igrovodja je bil Peter Vidmar in vodja petja Ivo Račić.

Med dejanji je zabaval avdijenco s solospeli baritonist Ludvik Skala in z govori P. Vidmar.

"Danica" je napravila s to prireditvijo dober gmotni uspeh; pa tudi igra je bila taka, kakršne "ljudje lajkajo". Med igralci in igralkami je bilo nekaj dobrih, ki so svoje vloge zadel, npr. Brigita Špenko, John Hujan, Fr. Augustin, Jos. Gerbajs kot policijski častnik in nekaj drugih v marjških vlogah.

Ostali bi rabili mnogo več vaje. Zbor pevecv je odgovarjal zamenu, ne pa solista. Petje je spremljal na glasovir I. Račić.

"Danica" je mladeniško ali fantovsko drušvo, ustanovljeno pred več kot 20 leti. Precej ustarioviteljev ima še v svoji sredi, ki pa niso več fantje, nego so dali že svoje fante v to društvo. Najstarejši in najbolj trpežen fant med njimi je Matija Pogorelec. Nekdo se mi je na igri potožil, da je že pred več leti prošil za pristop k "Danici", pa se mu željo odrekli, ker je "divrsan", torej nič več "pravi" fant.

"Danica" je pred leti pod vodstvom pokojnega Fr. Mravljice prirejala predstave veliko pogostejše kakor sedaj. Bila je nekaj let takorekoč edina slov. organizacija v Chicagu, ki se je pečala z dramatikovo večji meri.

V ravno tej dvorani (ČSPS.) vpripori v nedeljo 26. oktobra dramski odsek kluba št. 1 vojno dramo "Konec poti". — X.

"Velega" v Detroitu

Detroit, Mich. — Slovenski delavski dom otvori svojo dramsko sezono v nedeljo 2. nov. s pretresljivo socialno dramo v treh dejanjih "Velega". Spisal jo je Anton Novčan. V njej se zrcali izrazit realizem po vojne dobe, ki je kakor ciklon objel svet in ga pahnil iz monotonosti v naroeče strastem, razočaranjem, sovraštvu in bedi, v kateri še danes gazi. Karakterji v tej drami so globoko začrtani in predstavljajo vsak zase kos človeške psihologije, vsi skupaj pa harmonično celoto, ki se v napetih prizorih stopnjeva razvija in pride v katastrofo.

Prosvetni klub ima za prvovrsti vpriporitve drame sposobne diletante in vse potrebne tehnične pripomočke. Imena kot Sterle, Mrs. Urbančič, Česen, Kotar in drugi, vam jamejajo dobro predstavo. V prošli sezoni je

Dobro izvajan spored na prireditvi kluba št. 45 JSZ.

Waukegan, Ill. — Priredba kluba št. 45 v nedeljo 12. okt. je dobro izpadla, kar se tiče programa, ne pa z udeležbo. S poseti kulturnih priredb imamo namreč v Waukeganu čedalje slabšo srečo. Le redko se še primeri, da je udeležba za dramskih predstavah dobra.

Spored klubove prireditve vključeval pevski komad "Štubači" in pa igro "What Price Coal" v angleščini. Govornik je bil Joško Ovenc. Obe predstavi sta bili dobro izvedeni in spored je bil vsekakor vreden velike večje udeležbe kakor smo jo imeli. Ampak kdor pozna moro, ki leži nad to naselbino, bo razumel, čemu ne izkazuje svoje naklonjenosti takim priredbam.

Agitacije v listu je bilo precej, ravno tako ustmene, vendar pa bo v bodoče potrebno posvetiti več pozornosti razpečavanju vstopnic v predprodaji, ker bo to pomenilo večjo udeležbo. Eni ljudje se mučijo in delajo, igralci in igralkice stori kolikor morejo, ampak če se bo brezbržnost občinstva nadaljevala, morajo tudi oni počasi izgubiti voljo za delo. Problem tukaj ni več, kako izvršiti program, nego kako dobiti avdijenco. — Poročevalec.

Seznam priredb v Johnstownu in okolici

Podporna, kulturna in druga društva, včlanjena v zvezi slovenskih organizacij v Johnstownu, Pa., in okolici, imajo priredbe na sledeče datume.

Sobota, 18. okt. Druš. št. 254 SNPJ. priredi plesno veselico v Bon Airu.

Sobota 15. nov. Dramska predstava kluba št. 5 JSZ. v Slov. izobraževalnem domu na Franklinu.

Nedelja 16. nov. Slov. pev. in izob. društvo "Bled" bo imelo operetno predstavo v dvorani društ. Sv. Alojzija v Conemaughu.

Sobota 29. nov. Veselica in igra ženskega društva št. 600 SNPJ. v Slov. izob. domu na Franklinu.

Sreda 31. dec. Veselica angleško poslušočega druš. Flood City št. 712 SNPJ. v Slov. del. domu za Moxhamu.

Plesna veselica druš. Flood City, napovedana za 25. okt., je bila pozneje preklicana.

Društva in druge organizacije v tem okrožju naj blagovoliyo svoje priredbe sporočiti centralnemu tajniku A. Vidriču, 669 Russell Ave., Johnstown, Pa.

Ako nečete, da bi bili glasovi delavcev vršeni proč, agitirajte vselej in povsod za socialistično listo.

MOŠKE OBLEKE

100% IZ ČISTE VOLNE

\$16.50

LAWDALE CLOTHING HOUSE

3649 West 26th St., blizu Lawndale

Zadružna banka

Ljubljana, Jugoslavija,

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti najb-ljnjemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po cen.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružna banka o tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.

Obrračajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

Luksuriozna črta v Evropo

KADAR se pripravljate na pot v Evropo, poslužite se priložnosti, ki jo vam dajo najhitrejši in najmodernejši parniki Severonemškega Lloydja. Zahtevajte od agenta, da vam izda ticket družbe

NORTH GERMAN LLOYD

Direktna in najkrajša črta je via Bremen do kateregakoli kraja v centralni Evropi. Dobro znani parniki

BREMEN — EUROPE COLUMBUS — BERLIN — STUTTGART — DRESDEN

imajo izborne akomodacije v kabinah III. razreda in slove radi fine hrane ter postrežbe.

Odhod vsak teden. Posebne božične vožnje s parniki

BREMEN — 6. dec. BERLIN — 11. dec.

EUROPE — 16. dec. Potnike spremljajo vodniki iz čikaškega urada

Rezervirajte si prostor čimprej pri lokalnem agentu ali v uradu

NORTH GERMAN LLOYD

130 W. RANDOLPH STREET CHICAGO, ILL.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA

ATLANTIC PRG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. Tel. Landale 2012

A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

"Moje osebne ambicije"

Storil bom, kot sem obljubil: Napravil bom dolgo izpoved, v kar sem prisiljen vsled razkrinkanja, ki sem ga doživel v glasilu odličnega književnika in potem še v dnevniku neodvisne omike in republikanske politike. Ko si olajšam vest, grem zopet na solnce, ako se med tem ne pripeti novo razkrinkanje.

Moral sem splezati nekaj klinov doli po lestvi, kakor sem zadnjič pojasnil. Z gluho-nimi je treba govoriti po njihovo, in z ljudmi, ki so vzeli za svojo skrb moje brige, moram govoriti v jeziku, kakršnen je njih vreden.

Na Kitajskem (mislim da je na Kitajskem, ako ne v Etiopiji) imajo vero, da se duša človeka lahko preseli v drugega, ali celo v bitje, ki nima nikdar prilike uživati krasot posmrtnega življenja. Nehvaležno vlogo takega preseljevanja moram igrati tudi v tej izpovedi, za katero ne pričakujem odvzeta.

Moja velika napaka, kot sem že zadnjič povedal, je, da imam osebne ambicije. Tudi kralj na Betajnovi jih je imel, in moj prijatelj Klepec iz slovenskega Rima, ki je šel po vojni v stari kraj v prepračnjo, da ga bodo Belokranjci sprejeli z odprtimi rokami ter ga izvolili za svojega poslanca. Medtem, ko je šlo Kantorju vse po sreči, je imel prijatelj Klepec s svojimi ambicijami smolo, končno se je vrnil nazaj v mesto, skozi katerega se izteka reka čikaške nesnage.

Sedaj pa k nadaljevanju izpovedi.

Jaz nisem Kantor. Sreča ni na moji strani, dasi sem jo imel mnogokrat veliko več kakor pameti. Priti v deželo dolarjev, kakor jaz, pa dobiti v primeri v drugimi proletarci naroda hlapcev takoj dobro delo, to je kakor prvi dobitnik v loteriji. Začetek je bil dober, vse je šlo posreči, dokler nisem postal razen tiholazca še hribolazec, in to, bratje in sestre, me je pokopalo. Prideš na Pike's Peak, pa se začujejo tvoje stopnje v kristalni zrak daleč na okrog kakor radio valovi, kot bi trenil, nisi več tiholazec! Samo nekaj prerokov je vedelo, da nisem to za kar sem se delal da sem, da ne mislim to kar pripovedujem, in da je moje prepričanje, ki sem ga beležil v rdeči knjižici za 50c mesečnega davka, zlagano prepričanje. Potreboval sem ga, da bi mi služilo za zavarovalnico in protekcijo v mojih osebnih ambicijah, pa me je zalotil sakrabolski Nebodiga Treba in mi začel mešati načrte v programu-moje poti na goro slave. Ej, pa saj nisem tako neumen, zakaj bi pustil, da me zaseneči kakšna nezalica (jaz mu pravim po domače zabitež), čemu bi mi stopil na pot Nebodiga Treba!?

Imam prijatelje, ki imajo istotako osebne ambicije. Razdelili pa smo si položaje: jaz bi bil intelektualni vodja, odlični književnik, narodni prvoboritelj itd., drugi pa odlični narodni borci, varuhi ljudskih interesov pred internacionalnimi krvopijami in se pečali le

bolj z dnarnimi zadevami. Priznam, da tudi meni ni denar prav nič zoperna stvar in kjer je mogoče kaj zaslužiti, zaslužim, pa če se nadzornik Nebodiga Treba na glavo postavi.

Ustanovili smo tajni blok. Preuredili smo pravila največje jednote, ki nam bi morala služiti v vsakem slučaju in nam zasigurati pozicije tako močno, da nas ne bi niti taka revolucija, kot se gode letos v južni Ameriki, mogla stirati navzdol.

Pisali smo pisma zaupnikom — mnogim zaupnikom. Z ljudmi na oni strani, o katerih smo vedeli, da ne ločijo hinavcev od iskrenih prijateljev, smo postopali obzirno, delikatno in jim pripovedovali vse sorte reči, da bi jih omrežili. Moram priznati, da se nam je v nekaterih slučajih to prav dobro posrečilo; enim se je začelo svetlikati šele potem, ko se je cvet naroda razpršil v vse kraje velike svobodne republike, nekateri pa so še zdaj ometeni. Bilo nam je v največjo zabavo, ko smo se najzaupnejši na svojih tajnih sestankih smejali potihoma v pest. Imeli smo res mnogo zabave z naivnimi ljudmi, ki še ne poznajo polno vrednost reka, da ni vse zlato kar se sveti.

Rešili bomo našo največjo organizacijo iz krepelj internacionalizma, ajzenponarskega socializma in Zadrudne banke, smo rekli. V ta namen je treba zvez, in smo se zvezali — ah, huh, uf, z vsakim vragom, če je le imel osebne ambicije. Napravili smo iz našega bloka tako godljo, da smo imeli od nje še dolgo pozneje želodčne krče, katere ni mogla izlečiti niti mnogo boljše medicina, kot pa tisto grenko vino, ki dela čudeže takoj ko ga spiješ nekaj zliček.

Ljudje, priznatj vam moram, spoved mi ne gre lahko. Prosim, potrpite, da se privadim in uživim v to olajševanje vesti. Bojim se pa, da se bo zgodilo z mano, ko dogotovim, kakor s tistim Gorkijevim človekom, ki si je dal izpuliti iz sebe vse slabe lastnosti in grehe; ko je bil čisto očiščen, je ostala od njega le še kepa grde nesnage, katero je hudič vrgel v vrečo in žalostno odracal v pekel, da pokaže vrhovnemu vragu očiščenega človeka.

Pravijo, da naredi skoro vsak človek v svojem življenju kdaj korak, ki je usodepoln zanj do konca. Obrne ga v gotovo smer, po kateri mora iti, hoče ali noče. Jaz sem ga napravil nekega poletnega dne, ko so šli glavni odborniki velike in slavne Jednote domov, in sem se odločil: Pojdem! Kam, to sem že zadnjič pojasnil. Moji prijatelji so vse tako naredili, da ni bilo nobenega šuma, dokler ni za moj naklep zaznal nadzornik Nebodiga Treba. Kako ti pogleda v skrivnostni! Zazdelo se mi je, da pozna moj namen, šel sem k njemu, in ga pogovarjal. Pa mi ni ni verjel. Dejal je, da ne soglašam, da to ni prav, in da so ga odborniki, ki so v moj načrt pristali, prav pošteno polomili. "Bom jim dokazal", je rekel. Jaz pa sem korak že usmeril, moj cilj je bil visoka gora; če

se mi posreči, ne zdrčim navzdol, in vse bo dobro. Pisali smo vse križem in rekli ljudem: Jaz, ki oznanjujem evangelij zblíževanja med starši in otroci, vas običem! Prijatelj artist mi je napravil sliko v karikaturi, napisali smo nekaj lepega zraven v lični barvah, in pod karikaturu sem napisal: To sem jaz, evangelist, ki pridem do vas, da zblížam malčke s starši ter sinove in hčere z atom in mammo. Velika naloga, častna — nu da, znati moraš!

Pa nisem znal, vse se mi je ponesečilo! Da bi vsaj tiste-ga nadzornika ne bilo.

Lepo poletje. Potoval sem iz naselbine v naselbino, iz mesta v mesto, iz hriba na hrib, iz nižin na visoke gore — lepo je bilo, lepo smo se vozili, krasne počitnice, ki mi jih je plačala naša dobra mati Jednota, ki briše enim solze, meni pa je brisala prah raz čevljev in izpirala srage iz klobuka ter lise iz obleke. Rečem vam, imenitno je bilo.

Naroda pa zares ni bilo v dvorane. Morda pa so starši že zblížani z otroci? Veliko reklame, dolge vožnje, v dvorani pa ducat ljudi, in na obrazih jim bereš: Prišli smo iz ljubezni do Jednote, bili smo pozvani, pa smatramo za svojo dolžnost, da pridemo in te pogledamo. Todá prosimo, bodi kratek, da gremo čimprej na zrak. Bili so tudi kraji, od kjer so pisali, da ne nasprotujejo mojemu evangeliju zblíževanja, toda če dobra mati Jednota hoče, da jih zblížujem, me bodo poslušali sede, sedeže pa naj jim plača dobra mati. In res, zgodilo se je tako, vse na ljubo mojim osebnim ambicijam.

Predno nadaljujem, si moram odpočiti in popiti kozarec vode, kajti slabo mi prihaja.

K. T.

Prosvetna matica J. S. Z.

V fond "Prosvetne matice J. S. Z." 147, SNPJ., Cleveland, O. 6.00
 so vplačala društva, socialistični klubi in druge organizacije v mesecih 225, SNPJ., Edison, Kans. 3.00
 julij, avg. in sept. 1930 kot sledi: 449, SNPJ., Cicero, Ill. 9.00
 Številka in kraj društva. Skupaj: 275, SNPJ., Maynard, O. 1.00
 206, SNPJ., Gross, Kans. 4.50
 584, SNPJ., Milwaukee, Wis. 6.00
 211, SSPZ., Gowanda, N. Y. 3.00
 18, SSPZ., Girard, O. 6.00
 61, SSPZ., Barberton, O. 2.00
 72, SNPJ., Radley, Kans. 3.00
 34, SDZ., Cleveland, O. 6.00
 325, SNPJ., Gowanda N. Y. 3.00
 47, SNPJ., Springfield, Ill. 6.00
 388, SNPJ., Pursglove, W. Va. 2.00
 659, SNPJ., St. Louis, Mo. 4.00
 636, SNPJ., Ely, Minn. 3.50
 44, SNPJ., Conemaugh, Pa. 12.00
 177, SNPJ., Reliance, Wyo. 3.00
 575, SNPJ., Indianapolis, Ind. 3.00
 362, SNPJ., Carlinville, Ill. 3.00
 363, SNPJ., Galloway, W. Va. 3.00
 81, SNPJ., Red Lodge Mont. 3.00
 16, SNPJ., Milwaukee, Wis. 24.00
 477, SNPJ., Cleveland, O. 6.00
 176, SNPJ., Piney Fork, O. 3.00
 1, SNPJ., Chicago, Ill. 3.00
 87, SNPJ., Herminie, Pa. 12.00
 494, SNPJ., Cheat Haven, Pa. 3.00
 344, SNPJ., Sheboygan, Wis. 12.00
 503, SNPJ., Holsopple, Pa. 6.00
 54, SNPJ., Glencoe, O. 2.00
 138, SNPJ., Caronsburg, Pa. 6.00
 36, SNPJ., Willock, Pa. 4.50
 102, SNPJ., Chicago, Ill. 3.00
 98, SNPJ., La Salle, Ill. 6.00

174, SNPJ., Cleveland, O. 6.00
 225, SNPJ., Edison, Kans. 3.00
 449, SNPJ., Cicero, Ill. 9.00
 275, SNPJ., Maynard, O. 1.00
 206, SNPJ., Gross, Kans. 4.50
 584, SNPJ., Milwaukee, Wis. 6.00
 211, SSPZ., Gowanda, N. Y. 3.00
 18, SSPZ., Girard, O. 6.00
 61, SSPZ., Barberton, O. 2.00
 34, SDZ., Cleveland, O. 6.00
 Pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich. 3.00
 Čitalnica SND, Waukegan, Ill. 12.00
 Pevsko in dram. dr. "Bled", Detroit, Mich. 6.00
 Library izob. iz zab. dom, Library, Pa. 7.00
 Pevsko in izob. dr. "Bled", Conemaugh, Pa. 6.00

KLUBI J. S. Z.
 1, Chicago, Ill. 7.00
 5, Conemaugh, Pa. 3.00
 11, Bridgeport, O. 6.00
 17, Grays Landing, Pa. 4.00
 37, Milwaukee, Wis. 12.00
 41, Clinton, Ind. 4.00
 47, Springfield, Ill. 2.00
 69, Herminie, Pa. 3.00
 189, West Allis, Wis. 3.00
 232, Barberton, O. 2.00

Skupaj \$291.00
 Tajništvo J. S. Z.

ARGENTINA POD VLADO UNIFORME

Na sliki, pri mikrofonu sedeč, je argentinski predsednik general Jose Francisco Uriburu, ko obdržuje svoj radio govor prebivalstvu Zedinjenih držav. Včas, ko še ni bilo te iznajdbe, govori na tolikine distance milijonom in milijonom ljudi niso bili mogoči, dasj so se revolucije, s kakršno se je Uriburu polastil vlade, dogajale tudi tedaj. Novi argentinski režim je zelo "naklonjen" ameriki vladi — z drugimi besedami, američkemu kapitalizmu, medtem ko se ga je prejšnja vlada otresala. V sled raznih ekonomskih vzrokov, in tudi vsled tradicij, se dogajajo, oziroma so se dogodile revolucije v tem letu razen v Argentini tudi v več drugih južnih in centralno-američkih republikah. Tudi Brazilija, ki je največja država v južni Ameriki, ni bila izzevta.

Račun razpečanih znamk J. S. Z.

Država in mesto	Redne	Dualne	Izje.	Mesečni	Konv. fond	Skupaj
	znamke	znamke	m.	pripravek	J. S. Z.	
ILLINOIS:						
Chicago No. 224	9	2	—	\$ 4.80	\$ 1.50	\$ 6.30
La Salle	13	7	—	6.35	2.00	8.35
Virden	4	—	—	1.20	.40	1.60
Springfield	8	2	8	3.10	1.00	4.10
Chicago No. 1	50	20	—	22.00	7.00	29.00
MICHIGAN:						
Detroit No. 114	30	30	—	19.50	6.00	25.50
Detroit No. 115	40	5	—	13.75	4.50	18.25
OHIO:						
Glencoe	1	3	—	1.35	.40	1.75
Barberton	—	20	—	7.00	2.00	9.00
Cleveland	80	10	—	27.50	9.00	36.50
Collinswood	20	—	—	6.00	2.00	8.00
Piney Fork	4	3	—	2.25	.90	3.15
Bridgeport	8	4	7	3.80	1.20	5.00
Newburgh	7	1	—	2.45	.80	3.25
PENNSYLVANIA:						
Sygan	10	9	—	6.15	1.90	8.05
M. at L.	9	—	—	2.70	.90	3.60
Burgettstown	10	4	—	4.40	1.40	5.80
Herminie	8	1	—	2.75	.90	3.65
Forest City	4	4	—	2.60	.80	3.40
Conemaugh	10	10	—	6.50	2.00	8.50
Latrobe	—	4	—	1.40	.40	1.80
Pittsburgh	4	3	—	2.25	.70	2.95
WISCONSIN:						
Sheboygan	10	10	—	6.50	2.00	8.50
Milwaukee	26	12	—	12.00	4.00	16.00
WYOMING:						
Sublet	6	2	—	2.50	.80	3.30
Skupaj	371	166	15	\$170.80	\$54.50	\$225.30

Tajništvo J. S. Z.

Država in mesto	Redne	Dualne	Izje.	Mesečni	Konv. fond	Skupaj
	znamke	znamke	m.	pripravek	J. S. Z.	
ILLINOIS:						
Chicago No. 1	80	20	—	\$31.00	\$10.00	\$41.00
Springfield	2	1	—	1.20	.40	1.60
Virden	4	—	—	1.20	.40	1.60
Waukegan	21	6	—	8.40	2.70	11.10
INDIANA:						
Clinton	—	—	—	—	—	—
KANSAS:						
Arma	8	3	—	3.45	1.10	4.55
MICHIGAN:						
Detroit No. 114	30	20	—	16.00	5.00	21.00
Detroit No. 115	20	—	—	6.00	2.00	8.00
NEW YORK:						
Member at large	—	6	—	2.10	.86	2.96
OHIO:						
Cleveland	—	10	—	3.50	.50	4.00
Glencoe	1	3	2	1.35	.40	1.75
Girard	—	50	—	15.00	5.00	20.00
Blaine	—	—	12	.70	.20	.90
Bridgeport	4	1	6	1.55	.50	2.05
Barberton	—	11	—	3.30	1.16	4.46
PENNSYLVANIA:						
Herminie	9	3	—	3.75	1.20	4.95
Forest City	4	4	—	2.60	.80	3.40
West Newton	6	2	—	2.50	.80	3.30
Grays Landing	4	—	—	1.20	.40	1.60
Canonsburg	12	—	—	3.60	1.20	4.80
Latrobe	—	4	—	1.40	.40	1.80
Conemaugh	10	10	—	6.50	2.00	8.50
Member at large	6	—	—	1.80	.60	2.40
WISCONSIN:						
West Allis	—	10	—	3.50	1.00	4.50
WYOMING:						
Sublet	3	1	—	1.25	.40	1.65
Skupaj	285	106	27	\$122.60	\$38.82	\$161.52

Tajništvo J. S. Z.

GROZDNI SOK
 za domačo
 porabo je
POSTAVNO DOVOLJEN

POPOLNA PROTEKCIJA
ZAGOTOVLJENA

Kalifornijski pridelovalci grozdja so dobili zagotovilo, da ne bo nobenega vmešavanja od strani zveznih oblasti proti konzumentom, ki si žele napraviti grozdni sok za izrečno domačo uporabo.

OBLASTI SE NE BODO
UMEŠAVALE

Sedaj je najboljši čas, da si nabavite grozdje. Zglasite se pri trgovcih s svežim sadjem ali pa ga kupite naravnost iz železniških vozov ob progah lokalnih železnic.

KUPITE SOČNO GROZDJE SEDAJ IN
SE POSLUŽITE NOVEGA NAČRTA
VLADNE KONTROLE

California Grape
Control Board, Ltd.

SAN FRANCISCO CALIFORNIA

85% of the entire California grape production is being marketed this year by agencies co-operating with the California Grape Control Board, Ltd.

These agencies are:
 CALIFORNIA FRUIT EXCHANGE
 CALIFORNIA VINEYARDISTS ASSOCIATION
 SAN JOAQUIN GROWER-SHIPPER ASSOCIATION

OGLAŠEVALCE V PROLETARCU

vam priporočamo v naklonjenost. Ako vam lahko postrežejo enako dobro kakor drugje, zaslužijo, da jih patronizirate! Povejte jim, da vas veseli,

ker oglašajo v Proletarcu

"KONEC POTI"
V NEDELJO 26. OKTOBRA
 v dvorani ČSPS.,
CHICAGO, ILL.
 Vstopnice v predprodaji 75c, pri blagajni \$1.

Dobite jih pri tajniku kluba št. 1 Petru Berniku, pri članih in članicah, ali pa v uradu "Proletarca".

Priredbe klubov
J. S. Z. in drugih
soc. organizacij

OKTOBER.
GIRARD, O. — V soboto 25. oktobra priredi klub št. 222 J. S. Z. veselico in shod v Slov. domu.
DETROIT, MICH. — V nedeljo 26. oktobra predavanje v klubu št. 114 JSZ. Predavatelj Joseph Siskovich.
CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 26. oktobra v dvorani ČSPS.
SPRINGFIELD, ILL. — Klub št. 47 JSZ. bo imel v nedeljo 26. oktobra v pitnovljenem Slovenskem domu dramsko predstavo in veselico.
COLLINSWOOD, O. — V nedeljo 26. oktobra konferenca JSZ. v Slov. del. domu.
COLLINSWOOD, O. — Veselica s programom kluba št. 49 JSZ. v nedeljo 26. oktobra v S. D. D.
NOVEMBER.
MILWAUKEE, WIS. — Slavnost dvajsetletnice soc. pevskega zbora "Naprej" v nedeljo 2. novembra v S. Side Turn Hall.
CLEVELAND, O. — V četrtek 27. nov. na Zahvalni dan koncert "Zarje" in igra "Grobovi bodo spregovorili". Vrši se v S. N. D.
CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 30. novembra v dvorani ČSPS.
DECEMBER.
CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 v sredo 31. decembra v Lawndale Masonic Temple.
JANUAR 1931.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 25. januarja dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.
FEBRUAR.
CHICAGO, ILL. Varijetni program v dvorani SNPJ. v nedeljo 22. februarja. Izvaja ga mladinski odtok kluba št. 1 v angleškem jeziku s sodelovanjem drugih klubovih odtokov.
PITTSBURGH, PA. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. feb. v Slov. domu.
MAREC.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 22. marca dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.
APRIL.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.
MAJ.
CHICAGO, ILL. — Prvomajski slavnost kluba št. 1 v petek 1. maja v dvorani SNPJ.
 (Tajniške klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Proletarec

OUR AIM:
EDUCATION,
ORGANIZATION,
CO-OPERATIVE,
COMMONWEALTH

A Yugoslav Weekly
Devoted to the Interest
of the Workers.

Official Organ of
Yugoslav Federation, S. P.

Published Weekly at 3639 W. 26th St.

CHICAGO, ILL., OCTOBER 16, 1930.

Telephone: Rockwell 2864.

VOL. XXV

NO. 1205.

YOUR PLACE IN THE FIGHT!

Information from many sources indicates a general awakening in Socialist agitation and organization. There are states in the West that for years had not recovered from the war hysteria and that now show an encouraging awakening. The collapse of the prosperity balloon has served like a dash of cold water in the face of sleep-walkers. The politicians of capitalism are on the defensive and the Socialist Party is making its attack on the wretched mess which they have made of affairs.

By all odds the most extensive and inspiring campaign in years is being carried on in New York City this year. There are more meetings, more workers, and more literature distributed. There is more confidence, more team work, more inspiration and more meetings held. The old defeatist mood is gone. The will to win is evident on all sides.

And this is as it should be. The old politics is decaying and only the weak-minded will contend that there is any stake at issue between the capitalist parties except office, graft and power. Every Socialist who is capable of rendering any service to the campaign should find his or her place in this fine struggle.—The New Leader.

HOOVER AND DAWES DIFFER AS PROPHETS

Great Britain must be wondering whether Hoover or Dawes knows most about economic and financial conditions in the United States as the British papers have all been carrying reports of a speech made in Belfast by the American Ambassador and former Vice-President. Dawes said the present slump wouldn't end for another year. If he is right it will make the opinion of the President, expressed last March, that sixty days would see the beginning of an upward movement look rather sick.

As a matter of fact neither Hoover nor Dawes knows the least thing about the duration of the present business depression. Neither do I but then I don't claim to. Dawes told the Irish manufacturers and financiers that the depression was due to mankind's sudden loss of confidence. He didn't say however what caused the sudden loss of confidence. I suppose the loss of confidence just came out of the air like a disease germ. Before, mankind had suffered from a "regrettable combination of over-confidence and misdirected energy". The whole speech was just a lot of phrases which arrived nowhere. Charles W. Erwin in The Advance.

HEARST HURT

Substituted for a mystery story, William Randolph Hearst radioed his version of why the French Government ordered him to leave France. He insisted that he obtained the secret treaty which he published in his papers from two Frenchmen who were acquitted of wrong doing when they stood trial in court. Hearst was peeved that Washington did not send a protest against his deportation. American "prestige" or something like it was injured, according to Hearst.

His indignation leaves us unmoved. We remember that Hearst decorated his paper with American flags during the Cuban insurrection and wired his correspondent in Cuba to provide the picture and "I will provide the war". We also recall his years of jingo agitation against Mexico where he owned some valuable real estate and his later publication of forged documents intended to prove that the Mexican Government was directed from Moscow. One who has this record may or may not give us the right version of how he came into possession of the secret treaty, but we certainly are not inclined to get indignant because the French Government ordered him out of the country.

As the proprietor of one of the largest dope enterprises in this country we are glad somebody told him that he is not a desirable person.—The New Leader.

CIVILIZED SWEDEN

The Swedish parliament, according to Pax, organ of the Women's International League, has voted 32,000 kroner for national peace work, of which 15,000 is to go to the peace information bureau and the rest to be divided among the peace societies.

PERTINENT QUESTION

If you are not a thinking man, to what purpose are you a man at all?—Coleridge.

THE WAYWARD ONES

By Edgar A. Guest.

I have pity for the man who can never understand
That crops are gathered only by the men who 'ill the land,
For dreams of luck and fortune are empty things and vain,
The house which shelters laughter has been builded out of pain.

For empty is our wishing and vain our sweet desires
The price of all man gathers is sweating at the fires,
The price men pay for gardens where June-time blossoms blow
Is working round the little beds with rake spade and hoe.

And yet there dwells the dreamer who vision lovely things
And longs to own the mind's content which only labor brings.
He shivers in the wintry blast and hungry goes to bed,
Because he cannot walk the path which all the toilers tread.

Oh, men, there are despise them, and pass the beggars by,
They think of them as lazy men, but seldom question why.
Perhaps they were ill-fashioned for the labor of the land
And what to many is so plain, they cannot understand.

REPORTS AND COMMENTS

Our Date is October 26th

Another Fall season and another good time is in store for the young and old who will attend the socialist lecture and entertainment given by branch 114 JSF of Detroit Sunday, October 26, at 116 W. 6 Mile Rd., near Woodward.

The afternoon will be spent listening to the speeches of comrade Joseph A. Siskovich, a prominent member of the socialist club in Cleveland. In the Slovene language he will speak on "Socialism—The Real Road to Liberty" and in English "The New Ideal of Mankind". This is another opportunity for the young folks to learn more about socialism. Attend this meeting and find out for yourselves the meaning of our movement. As for the old folks, they all attend meetings regularly, so lets have a large attendance on this date.

When the lecture is over and after all questions have been answered, the boys will clear away the chairs and I assure you that a good time will be enjoyed dancing. Remember the date Sunday, October 26, at 116 W. 6 Mile Rd.

Aggie Oblock, Sub-branch member.

News From Johnstown

I have been following the English page of Proletarec with interest, and find it encouraging to know that socialism is progressing. I therefore wish to make known some of the activities in and about Johnstown.

The sub-branch of club No. 5 JSF. will hold its next regular meeting on Sunday afternoon at 2 o'clock October 19, at the Franklin Hall. Everybody welcome.

A play in Slovene, and dance will be sponsored by branch No. 5 JSF, Saturday, November 15, at the Franklin hall. This hall is being repaired and is near completion. Both stage and hall have been enlarged. For more details of this affair, watch further announcements.

The SNPJ. Flood City lodge will give a "Vinska Trgatev" on October 25, at the Moxham Workers Hall. Everybody is cordially invited and assured to enjoy a good time. Music will be furnished by a popular orchestra.

The candidates for the various offices on the socialist ticket in Pennsylvania are as follows: for Governor, James H. Maurer; for Lieutenant-Governor, Mary Winsor; for United States Senator, Dr. William J. Van Essen; Secretary of Internal Affairs, David Ruine; Judge of Supreme Court, John H. Slayton. We are very proud that we have a full socialist ticket for this election, and I certainly hope that the people will vote for it and Socialism.

Frances Langerholc, member of sub-branch No. 5.

Detroit in Action

The English sub-branch of Club No. 114 JSF. held its first meeting October 4. At this gathering the older comrades were better represented than the young generation. Don't forget that we all belong together. It is time that we get together at meetings and discuss the present economic system, unemployment and its causes, and the promised prosperity in this stage of life. The Socialist party is the one and only party that has a program which can abolish evils of to-day for the working class. So don't forget, comrades, to attend our next meeting Friday, November 7, at 116 W. 6 Mile Rd. Invite your friends and have them join our

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

The Manager of Sokol Havlicek Hall estimated the attendance at close to one thousand at last Saturday's Pioneer "Venetian Kingdom" dance. A beautiful souvenir, a handy booklet with the inscription "Pioneer Fifth Anniversary"—"Pioneer Friends Are Worth Keeping", was presented to every patron. The hall was prettily decorated, especially the stage and good wishes in the form of flowers were received.

For December 7, the YPSL of Chicago is arranging a monster program. A prominent feature will be the "Machine", a radical play by Upton Sinclair, which will be presented by the dramatic group of the Jugo-Slav Socialist Federation, Club No. 1. During the afternoon there will be colorful folk-dances: impressive choral singing by trained choruses; and a concert by a selected string orchestra. These are only the high lights of a delightfully full afternoon and evening which will be topped off by popular dancing in the spacious ball-room of the Labor Lyceum at Kedzie and Ogden Aves.

In two weeks Club No. 1 open its local season with "Konec Poti" meaning The Journey's End. To make the proper effect, our members must dispose of their allotment of tickets. There should be no barrier to a full house on October 26, at C. S. P. S. Hall if each of our members do their duty. People will attend if they are approached properly. Do not leave it to only a few to do all the work of preparing and advertising. Come all of you "old timers", let's produce another lively era for our productions.

Everyday we here more and more about Socialism. Even President Hoover speaks of it. The mere fact that he and his Wall Street backers are beginning to fear it is reason enough to believe that Socialism is gaining in popularity. Hard times will bring about much for President Hoover and his Capitalist system to worry about. If Socialism was not gaining they would pass it up.

We need more editors like Oscar Ameringer of the American Miner. In a blazing editorial, powerful because of its clear reasoning and facts, he rips right into the present system of misgovernment and especially blasts the door wide open into the history of the American Miners Organization. After reading

that first page it is hard to understand how any man can doubt the sincerity of the new leaders. No wild catting goes with Oscar. He tells them right out that the miner and mine owner both must come to realize that they are doomed to extinction unless they meet and talk over their situation sensibly. The reorganized group have won every battle thus far in wrenching the union from the tyranny of its old boss, but that isn't all, the big job lies before them yet. What can they do to save the coal industry in the face of the present competition of oil, natural gas and other consumptives? We just hope that Oscar hasn't been still too long.

When the American Legion convened in Boston last week several hundred delegates were being cared for at the Boston hospitals. They were not in Boston only for a convention, they were there on a drunk party as well and the poor boys got hold of a whole lot of bad liquor which made hospitals much in demand. There is no need of saying anything to this. When these poor boys were throwing bombs and shrapnel at the Germans a little stimulant was needed. They had a right to it there but they are being deprived of good liquor here. They get poison instead. Very few arrests were made although several cases were fatal. It's a bad law that's being abused so freely.

While the Legion was in Boston the American Federation of Labor too was meeting there. But it's only another convention for them. Nothing startling happened. Hoover, Davis and other capitalists addressed the convention, but when it came time to hear some real labor talks, they didn't get that far. Leadership of our present Federation is conservative. They don't want any radical to tell them anything no matter how good a cause it may be. And just as we expected the Illinois miners or the reorganized group were not seat. What else is there for Ameringer to do but go out and teach the old birds a few new tricks.

While we are making announcements we can say that the English dramatic section of club N. 1, J. S. F. has been asked to repeat "The Machine" for Chicago's Yipsels. It will take place at the Douglas Park Labor Lyceum, December 7.

ABOLISH THE CAUSE OF WAR

Would it not be gratifying to know that neither you nor any of your friends or loved ones would ever again be called upon to take part in war?

Well, this assurance can be had by all the people—if they will take the trouble to understand the causes of war, and how it can be prevented, and then vote in accordance with that knowledge.

War is caused by the competition of the imperialistic big business men of the various countries for world markets and opportunities for investment.

This is what brings the nations to swords' points with each other and causes modern wars. Other causes are minor. People used to fight just for the fun of the thing, but they have got over that, and wars nowadays are caused by economic competition—in other words, by capitalism.

War can be permanently prevented by the collective ownership and the democratic management of the great industries which the big business men now use for the purpose of gouging the folks at home and going after the world markets.

Make these industries the property of the whole people, and you will at one stroke abolish war and at the same time abolish involuntary poverty.

For, this will end the power of big business to gouge the home folks, and it will stop the foolish competition for world markets and investments. The people will consume most of the products of the industries themselves. They will exchange goods with other countries, in a friendly and co-operative manner, but they will not compete for markets.

Thus the main cause of war will be abolished, and war will therefore disappear from the earth.

The Socialists of the world are pledged to this method of abolishing war.

They favor intermediate methods as well—disarmament, for example—but they are aware that, while some of these intermediate methods are good and desirable, they do not go to the root of the trouble. Socialism alone does that.

THE WORK THAT ALL CAN DO

By BEN HANFORD.

The best work and the most important work in the Socialist movement is a kind of work that all can do. No matter what the things comrade may be unable to do, each and every one of us can DISTRIBUTE LITERATURE.

And that is the most important thing in our movement. Every Socialist in the United States should distribute a book, a pamphlet, or a few leaflets and papers every single day between this day and election day. The people are ready to read our literature. It will be a crime of omission on the part of our comrades if all those outside the Socialist movement are not supplied with means of enlightenment.

Let each comrade see that his nearest neighbor has some Socialist pamphlet, paper or leaflet. See that all the people in our tenement, all the people in your block, all of people in our city, all the in your township, have something to read on the subject of Socialism between today and election day.

If you work in a factory, see that every person in that factory has a Socialist leaflet at least each week between this and the 4th of November. If you belong to a trade union, see that every member has some socialist literature before election day. See to it that at every meeting of your union every man is given a Socialist paper or leaflet.

Do not leave this work for someone else to do. DO IT YOURSELF. DO IT NOW.

Put your faith in print. Distribute Socialist literature, and you will get Socialist results. Distribute Socialist literature and we shall have Socialism in our time.

TEN POINTS BY AN "AGITATOR"

By WILLIAM A. TOOLE.

(1) That, the only barrier to a tremendous Socialist revival is the Socialists.

(2) That, the working people are dumfounded at the situation in which they find themselves; they realize that the old parties are their enemies, and are anxiously seeking a political champion.

(3) That, the splendid opportunity is not being used by the majority of the Socialists; that in fact they are lying down on the job.

(4) The favorite expressions of these, are: "What's the use?" "I can't do it all" and "you can't beat no sense into the heads of these Henry Dubs."

(5) When one differs with them, and politely intimates that they really do not work but that they actually prevent work from being done, they immediately and enthusiastically get busy (yes, it is true) and offer all kinds of wagers to the effect that neither you, nor anyone else, could bring any results. In fact, for the time, they seem to enjoy themselves in proving that successful Socialist propaganda and organization are impossible.

(6) The natural results is that they win. How could it be otherwise?

(7) The Socialist organizer, to be successful, should keep clear of "socialists" of this type and seek clean, new raw material among the workers, in which there are hope and enthusiasm.

(8) The aim should be to secure, in each town, at least one recruit with vision and energy, and if possible, common sense.

(9) Our part in the struggle is to supply the information, the enthusiasm, the organization, relying on the capitalists and the power behind evolution to supply whatever else may be needed.

(10) In spite of the pessimists, the backbiters, the backlookers, the hair splitters, the can't-be-doners, the future belongs to Socialism. The few, the very few, who are working are performing wonders. The Socialist movement again is moving, and with the aid of the new forces added to our ranks, our dream of "Socialism in our time" may yet become a reality.

Many blatherkites in Congress have it in their power to do their country a great service—by resigning.—The Federation News, Chicago.

TOLL OF A RECKLESS CIVILIZATION

